

แบบฟอร์มนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) มหาวิทยาลัยทักษิณ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๗

๑. ส่วนงาน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

๒. แนวปฏิบัติที่ดีด้าน

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๓. ชื่อแนวปฏิบัติที่ดี

โมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น :
การแหงหยวก

๔. ความสำคัญต่อการดำเนินงาน (ที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจ แผนกลยุทธ์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
ของการดำเนินงาน)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อพัฒนาให้เป็
องค์กรแห่งการเรียนรู้โดยผู้นำได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการความรู้ให้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและ
พัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้และการค้นหาและประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติที่ดี (Good
Practice) ขององค์กรนำมาแบ่งปันความรู้ให้กับบุคลากรโดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสร้างนวัตกรรมนำไปสู่
เป้าประสงค์ใหม่และแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษา วิจัย บริการและตลาดใหม่ แหล่งการเรียนรู้ได้แก่ แนวคิด
ของอาจารย์ ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและ
สมรรถนะของบุคลากร โดยบุคลากรสามารถขับเคลื่อนคณะไปสู่การบรรลุพันธกิจและวิสัยทัศน์ที่มุ่งหวังได้ “เป็น
ศูนย์กลางการสร้างสรรคศิลปกรรมรับใช้สังคมของประเทศ” และสอดคล้องตอบสนองต่อการบรรลุวิสัยทัศน์
ของมหาวิทยาลัย “มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมสังคมระดับแนวหน้าของประเทศ” ซึ่งคณะสามารถ
ตอบสนองต่อการสร้างอนาคตด้วยการจัดการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ วิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อน
การบรรลุพันธกิจโดยบูรณาการทั้งการบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอน โดย
การดำเนินงานตาม แนวปฏิบัติที่ดี โมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น : การแหงหยวก นี้คณะได้ค้นหาจากภายใน ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสาโร อาจารย์
ประจำหลักสูตรทัศนศิลป์เป็นต้นแบบ เริ่มจากเป็นอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมที่มีผลงานเชิงประจักษ์โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสาโร ได้รับรางวัลอาจารย์อาจารย์
ตัวอย่างด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖ คณะจึงจัดให้มีการแบ่งปันความรู้โดย
จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีและความรู้ระหว่างบุคลากรเพื่อนำไปพัฒนาและต่อยอดไป
สู่การสร้างนวัตกรรม โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน
สังคมและประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานภายในและภายนอก การ
ดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์แผนกลยุทธ์ของคณะและมหาวิทยาลัยที่ ๔ (๔.๑) พัฒนา
นวัตกรรมสังคมบนฐานศิลปะ วัฒนธรรม หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสืบสานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ
ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และ(๔.๒) สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากศิลปวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ
ยกระดับสุนทรียศาสตร์แก่สังคมและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากศิลปะ สามารถตอบสนองบรรลุตัวชี้วัด
ได้แก่ ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์ ตัวชี้วัดแผนกลยุทธ์ ตัวชี้วัดค้ำประกันการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๕. วัตถุประสงค์ (ดำเนินการเพื่ออะไร)

- ๕.๑ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ นำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนางานทั่วทั้งองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นเลิศโดยให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีและวิธีการทำงานระหว่างบุคลากรสามารถถอดมาเป็นองค์ความรู้บรรจุไว้ในคลังข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์และปรับปรุงผลการดำเนินงานของคณะได้ต่อไป
- ๕.๒ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและนิสิตผ่านแนวปฏิบัติที่ดีโมเดลไปใช้ในการสนับสนุนพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในการสืบสานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและสร้างคุณค่า มูลค่าเพิ่มจากศิลปวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๕.๓ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและปรับปรุงผลการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายพันธกิจและบรรลุนิเวศน์ รวมทั้งช่วยทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันขององค์กรได้อย่างยั่งยืน

๖. เป้าหมายและผลลัพธ์ที่ได้รับ (ทั้งเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ)

๖.๑ ด้านผลผลิต (output)

๖.๑.๑ บุคลากรและนิสิตได้ใช้แนวทางจากโมเดลโมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : การแหงหนวกและประสบการณ์จริงจากการทำงานร่วมกับชุมชนพัฒนาทักษะการบริการวิชาการที่บูรณาการเข้ากับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของชุมชน ในการสืบสานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและสร้างคุณค่ามูลค่าเพิ่มจากศิลปวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงเศรษฐกิจ

๖.๑.๒ คณะมีจำนวนองค์ความรู้บรรจุไว้ในคลังความรู้ที่เกิดจากการจัดการความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้นโดยบุคลากรนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์และต่อยอดสร้างนวัตกรรมที่เพิ่มความสามารถทางการแข่งขันขององค์กรสู่การบรรลุพันธกิจและวิสัยทัศน์ของคณะ มหาวิทยาลัย

๖.๒ ด้านผลลัพธ์ (outcome)

๖.๒.๑ บุคลากรและนิสิตมีความเชี่ยวชาญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้รับรางวัลเป็นต้นแบบการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม นิสิตได้รับรางวัลการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน อาจารย์ได้รับรางวัลอาจารย์ตัวอย่างด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๖.๒.๒ ชุมชนได้เรียนรู้ช่องทางและการสร้างโอกาสทางอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้จากวิถีอุตสาหกรรมชาติในชุมชนสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจชุมชนผ่านโมเดลนี้ (แนวปฏิบัติที่ดี)

๖.๒.๓ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้งานศิลปะพื้นถิ่นล่องลายไทยเพื่อให้บุคลากร นิสิต ชุมชนได้เรียนรู้และถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่นและขยายพื้นที่การเรียนรู้สืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น ประเพณีเบญจาเดือนห้า เรือพระ

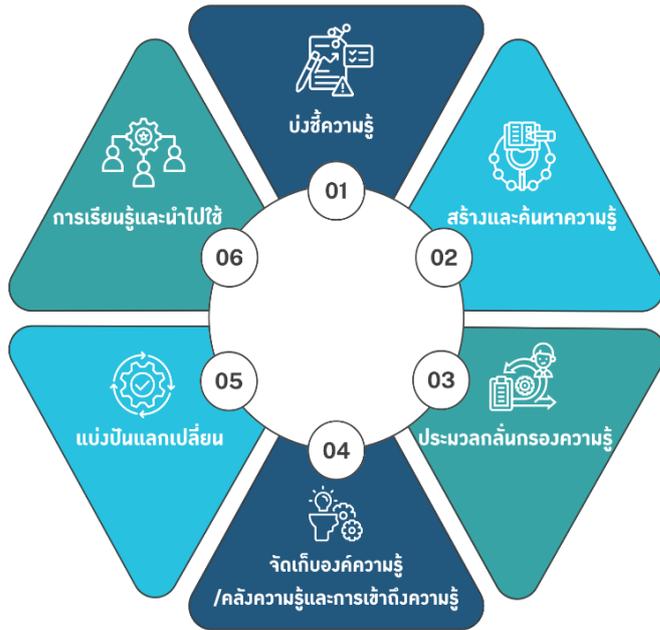
๖.๒.๔ เพิ่มเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ในการพัฒนาวิชาการและการศึกษา การฝึกงานและเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติของนิสิตคณะเพื่อพัฒนากำลังคนด้านศิลปกรรม

๖.๒.๕ สืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่และรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการแหงหนวก ได้แก่ ประเพณีต่าง ๆ เบญจา เรือพระ พิธีกรรมทางศาสนา

๖.๒.๕ บรรลุตัวชี้วัดที่ได้จากการจัดการความรู้ ดังนี้

ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน/ปีการศึกษา		
	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
-ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต	๔.๔๐	๔.๔๗	รอผลประเมิน รอบ ๙ เดือน
-รางวัลด้านผู้ประกอบการ (Startup Awards) หรือ ด้านนวัตกรรมสังคมของนิสิตบัณฑิต	๑๕.๖๓	๑๙.๖๒	ร้อยละ ๑๒.๔๐ รอบ ๙ เดือน
-ร้อยละผู้เรียนที่ได้รับรางวัล	๑๕.๖๓	๑๘.๖๒	๑๙.๒๑ รอบ ๙ เดือน
-อาจารย์ได้รับรางวัลด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	๑	๑	รอผลประเมิน
-จำนวนชุมชนที่นำงานวิจัย งานสร้างสรรค์ด้าน ศิลปะและวัฒนธรรมรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ เพิ่มคุณค่าหรือมูลค่าเชิงสังคมไปใช้ประโยชน์	๔	๕	๖ รอบ ๙ เดือน
-จำนวนชุมชนที่นำงานวิจัย งานสร้างสรรค์ด้าน ศิลปะและวัฒนธรรมรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อ เพิ่มคุณค่าหรือมูลค่าเชิงพาณิชย์ไปใช้ประโยชน์	๑๐	๑๒	๑๐ รอบ ๙ เดือน
-ชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านศิลปะและ วัฒนธรรม	๑๒	๑๔	๑๕ รอบ ๙ เดือน
-จำนวนผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เชิงพื้นที่เพื่อ พัฒนาชุมชน เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว	๗	๑๒	๒๔ รอบ ๙ เดือน
-จำนวนนวัตกรรมสังคมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ นำไปใช้ประโยชน์	๓๗	๔๗	๔๕ รอบ ๙ เดือน

๗. วิธีการ/กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน (รายงานตามแนวทาง PDCA หรือ ADLI)

กระบวนการจัดการความรู้คณะศิลปกรรมศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์ปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยในปีนี้ได้คัดเลือกแนวปฏิบัติที่ดีด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจากบุคลากรของทุกสาขาวิชา/ทุกหลักสูตร มีผู้ส่งเข้ามาประกวดคัดเลือกทั้งหมด ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) เรื่อง โมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : การแทงหยวก ๒) เรื่อง โมเดลการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชน โดยคณะได้คัดเลือกจากคณะกรรมการจัดการความรู้คณะศิลปกรรมศาสตร์ทั้งสองเรื่อง เพื่อนำมาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีผ่านเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Arts Talk ของคณะ

๗.๓ กำหนดวิธีการจัดการความรู้และค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

๗.๓.๑ สร้างและค้นหาความรู้โดยคณะค้นหาความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีและผลการดำเนินการที่โดดเด่นจากภายในและภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสาขาวิชาและบุคลากรได้นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ คณะได้เลือกโมเดล : การสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : การแทงหยวก เพื่อพัฒนาบุคลากรและนิสิตให้มีทักษะการสร้างผลงานทางด้านศิลปกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมเพื่อรับใช้สังคม โดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสาโร มาเป็นผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีและผลการดำเนินการที่โดดเด่นดังกล่าว โดยการดำเนินการเริ่มจาก

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสาโร เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดีในศาสตร์ของตน (เรื่องการแทงหยวก) และมีเทคนิคการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ดีเยี่ยมเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะและมีจิตใจดีงาม มีความมุ่งมั่นที่จะทำคุณประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม เพื่อให้คนในชุมชนได้มีความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและชุมชนมีความเข้มแข็งมีพัฒนาการที่ดีขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกโดยชุมชนได้ใช้ศักยภาพในการต่อยอดองค์ความรู้และนำไปปฏิบัติได้จริงและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีและส่งเสริมรักษาสืบสานวัฒนธรรมที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงประจักษ์ในการใช้науอาวุธที่มีอยู่ในพื้นบ้านมาทำให้เกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และดูแลให้คงอยู่ โดยในการดำเนินการจะต้องมีการวางแผนงานที่ดีมีการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อลงมือปฏิบัติให้ตอบโจทย์ชุมชนและคำนึงถึงผลลัพธ์และผลกระทบเชิงบวกรวมถึงความสำเร็จในอนาคตด้วย

๗.๑ คณะศิลปกรรมศาสตร์โดยผู้นำระดับสูงได้ให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายการจัดการความรู้ในองค์กรเป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน โดยค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีมาแบ่งปันให้คนในองค์กรนำไปใช้ปรับปรุงงานที่ดีขึ้นโดยให้มีการเรียนรู้ที่ฝังลึกลงไปในวิถีการปฏิบัติงานของคณะ นำไปสู่การสร้างสรรคผลงานและนวัตกรรมที่สอดคล้องตอบสนองต่อการบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน คือ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพองค์กร ดำเนินการดังนี้

๗.๒ บ่งชี้ความรู้ โดยกำหนดแผนงานวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อกำหนดและบ่งชี้ความรู้โดยจัดทำแผนการจัดการความรู้และระบุบ่งชี้ความรู้ที่จะนำมาจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในปีการศึกษา ๒๕๖๗ และให้มี

๒) ทำการสำรวจความต้องการและศึกษาบริบทของชุมชนและการสร้างความร่วมมือ คณาจารย์ และนิสิตเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน เช่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรที่มีอยู่ มีการลงพื้นที่สำรวจ พบปะพูดคุยกับชาวบ้านหรือกลุ่มอาชีพในชุมชน จัดประชุมร่วมกันระหว่างชุมชน นิสิต และคณาจารย์ เพื่อระบุปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยการนำองค์ความรู้จากกระบวนการทางศิลปะจากผลการศึกษา วิจัย การสร้างสรรค์มาสู่การจัดการกระบวนการในการเรียนการสอนแก่นิสิต ในรายวิชาที่ใช้ทักษะลายไทยถ่ายทอดผ่านกระบวนการบริการวิชาการที่บูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมและสามารถขยายฐานความรู้ไปประยุกต์ใช้กับอาชีพในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมโดยนำเอาวัฒนธรรมชาติในท้องถิ่นได้แก่ หยกกล้วย มาวาด**แทงหยวก**ให้เป็นลวดลายไทยโดยใช้ทักษะลายไทยซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมด้วยกระบวนการทางศิลปะสร้างสรรค์ผลงานที่มีอัตลักษณ์ ผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากกระบวนการดังกล่าวสะท้อนจากผลงานของนิสิตที่ได้รับรางวัลและได้รับการยอมรับทั้งในภูมิภาคและในระดับประเทศ ตลอดจนระดับสากล ซึ่งความสำเร็จของนิสิตดังกล่าวได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ในด้านความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษาด้านศิลปกรรมและการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย

๓) บูรณาการบริการวิชาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอนในรายวิชา ศิลปะไทย วิชาทัศนศึกษา วิชาศิลปะพื้นถิ่นภาคใต้ วิชาลายไทย ในองค์ความรู้ศาสตร์ทางศิลปกรรมโดยถ่ายทอดลวดลายศิลปะการแทงหยวกที่ใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมศิลป์ อัตลักษณ์พื้นถิ่น บูรณาการร่วมกันโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยถ่ายทอดองค์ความรู้การแทงหยวกให้กับชุมชน ช่าง ผู้นำชุมชน ผ่านกิจกรรมฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ ต่อยอดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การใช้วัฒนธรรมชาติในชุมชน ใช้ลวดลายอัตลักษณ์พื้นถิ่นและลวดลายที่สะท้อนวิถีชุมชน ในการนำผลงานศิลปะมาใช้ร่วมในโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้หลายหลาย โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น เทศน์มหาชาติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสงกรานต์ วันรดน้ำสามสมเด็จ ประเพณี เบญจา เป็นต้น ซึ่งในการนำมาบูรณาการร่วมกันดังกล่าวจะเป็นการช่วยในการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและรักษาผลงานศิลปะจากภูมิปัญญาของบรรพชนให้คงดำรงอยู่สืบต่อไป ด้วย และอาจมีช่างผู้สืบสานเกิดขึ้นใหม่ในหลาย ๆ พื้นที่ด้วย ตลอดจนการบูรณาการกับการวิจัยสามารถที่จะพัฒนาไปสู่การศึกษาวิจัยประเภทต่าง ๆ ได้ เพื่อที่จะนำองค์ความรู้หรือกระบวนการจากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการสืบสาน สร้างสรรค์ และพัฒนา งานศิลปะการแทงหยวกและศิลปะพื้นถิ่นประเภทอื่น ๆ อีกต่อไปได้ ซึ่งได้พัฒนาสู่งานวิจัยเรื่อง ศึกษาลายแทงหยวกของช่างในรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยได้รับทุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๔) ผลการดำเนินการผลงานสร้างสรรค์ลวดลายศิลปะการแทงหยวกสามารถสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ในชุมชน สังคม ส่งผลให้เกิดปรากฏการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจนนจากการนำผลงานการแทงหยวกไปใช้ได้แก่ ใช้ในการประดับตกแต่งในการทำเรือพระ ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลา มีจำนวนมากขึ้น ได้แก่ อำเภอสะเตาะ อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอระโนด โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองสงขลา มีการนำไปใช้ประโยชน์เป็นเยาวชนนิสิตจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยได้นำ**ความรู้และทักษะมาใช้เรือพระวัดสระเกษ ได้รับรางวัลที่ 1 ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาหลายปี** การขยายผลงานนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายชุมชน การถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่นให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ยังคงอยู่ การตั้งศูนย์การเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านล่องลายไทยให้ช่างเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ มีการพัฒนาและนำรูปแบบลายแทงหยวกที่เผยแพร่ไว้มานำใช้ในการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ตลอดจน**ช่างแทงหยวกในกลุ่มงานกองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา จังหวัดขอนแก่น** ได้นำรูปแบบลวดลายไปใช้ในการฝึกฝนและนำไปใช้ประดับจิตกาธาน การสร้างซอพฟาวเวอร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การขยายพื้นที่ศิลปะวัฒนธรรมสู่สากล การส่งเสริมการต่อยอดอาชีพในชุมชน ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกิดความรัก ความหวงแหนศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืนอีกด้วย

๗.๓.๒ กำหนดวิธีแบ่งปันและช่วงเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยคณะกรรมการกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทุกสาขาวิชาไตรมาสละ ๑ ครั้ง ทำการสังเคราะห์ข้อมูลความรู้แนวปฏิบัติที่ดี ถอดมาเป็นองค์ความรู้เป็นคลังข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ได้ทันที (ปรากฏในข้อ ๘)

๗.๔ คณะ มีการทบทวนปรับปรุงกระบวนการจัดการความรู้ในประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนำโมเดลไปใช้ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของทุกสาขาวิชาผ่านการแลกเปลี่ยนโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสารโร เป็นต้นแบบ โดยใช้การเล่าเรื่องและนำเสนอ เปลี่ยนเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยปรับเป็นการผลิตสื่อเทคโนโลยีเป็นคลิปวิดีโอให้เล่าเรื่องแทนและเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่สามารถทำให้การแลกเปลี่ยนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้มากขึ้น

๘. องค์ความรู้หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากดำเนินงาน ตามข้อ ๗ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อในอนาคต

๘.๑ องค์ความรู้ได้จากโมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น : การแทงหยวก ได้แก่

- ๑) องค์ความรู้ด้านการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการบริการวิชาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะไทย วิชาทัศนศึกษา วิชาศิลปะพื้นถิ่นภาคใต้ วิชาลายไทย ผ่านกระบวนการทางศิลปะถ่ายทอดลวดลายศิลปะการแทงหยวกที่ใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมงานศิลป์ อัตลักษณ์พื้นถิ่น บูรณาการร่วมกันโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น(การแทงหยวกX
- ๒) องค์ความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกผ่านลวดลายไทยบูรณาการมาจากรายวิชาที่สอนและความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวัสดุธรรมชาติในชุมชน
- ๓) องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมรักษาสีสิ่งแวดลอมที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการนำเอาวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นบ้านมาสร้างสรรค์ผลงานแทงหยวก ลดปัญหาสิ่งแวดลอม
- ๔) องค์ความรู้ในการถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่นและการขยายพื้นที่ศิลปะวัฒนธรรมสู่สากล
- ๕) องค์ความรู้ในการต่อยอดอาชีพในชุมชนผ่านงานแทงหยวก
- ๖) องค์ความรู้ในการต่อยอดและการนำไปใช้จริงสู่หอฟาวเวอร์

การนำไปใช้ประโยชน์

๑) ผลงานสร้างสรรค์ลวดลายศิลปะการแทงหยวกสามารถสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ในชุมชน สังคม มีการนำไปใช้ประโยชน์โดยชุมชนใช้ในการประดับตกแต่งในการทำเรือพระ ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลา มีจำนวนมากขึ้น ได้แก่ อำเภอสะเดา อำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร อำเภอระโนด โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองสงขลา มีการนำไปใช้ประโยชน์เป็นเยาวชนนิสิตจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยได้นำความรู้และทักษะมาใช้เรือพระวัดสระเกษ ได้รับรางวัลที่ 1 ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาหลายปี

๒) ช่างแทงหยวกในกลุ่มงานกองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา จังหวัดขอนแก่น ได้นำรูปแบบลวดลายไปใช้ในการฝึกฝนและนำไปใช้ประดับจิตกาธาน

๓) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านล่องลายไทยให้ช่างเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ มีการพัฒนาและนำรูปแบบลายแทงหยวกที่เผยแพร่ไว้มาใช้ในการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง ตลอดถึงสร้างหอฟาวเวอร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดลอม เพื่อต่อยอดและขยายพื้นที่ศิลปะวัฒนธรรมสู่สากล การส่งเสริมการต่อยอดอาชีพในชุมชน

๔) โครงการจัดทำเครื่องสดประดับพระจิตกาธานในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ผู้ใช้ประโยชน์คือสำนักพระราชวัง ให้เข้าร่วมถวายงานแหงหยวกประดับพระจิตกาธาน ตั้งแต่วันที่ ๑๙-๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ ร่วมกับช่างแหงหยวกสกุลช่างต่าง ๆ จาก ๔ ภูมิภาคและช่างหลวงราชสำนัก ผลของการบริการวิชาการในโครงการนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในหลายด้าน ดังนี้

-ส่งผลทำให้ประชาชนทั่วประเทศ ได้ทราบว่าในจังหวัดสงขลาก็มีการสืบสาน สร้างสรรค์งานแหงหยวก ไม่ใช่มีแต่ในภาคกลางเท่านั้น เป็นการสร้างชื่อเสียง สร้างความภาคภูมิใจให้กลุ่มช่างพื้นบ้านในภาคใต้ และในจังหวัดสงขลา

-เกิดการพัฒนามือของช่างแหงหยวกในหลาย ๆ พื้นที่ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากการได้เห็นฝีมือของช่างในแต่ละพื้นที่ แต่ละสกุลช่าง ผ่านสื่อมากขึ้น และมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่เกิดขึ้น คือ "กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน" ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๘มกราคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบในหลักการของแผนปฏิบัติงานตามภารกิจพิธีการศพทั่วประเทศ เพื่อแหงหยวกประดับพระจิตกาธานที่ได้รับพระราชทานเพลิงศพด้วย

๕) ประชาชน/ชุมชนนำศิลปะและการแหงหยวกไปใช้ประโยชน์ใช้ในการทำเรือพระประดับตกแต่งด้วยงานแหงหยวกและศิลปะพื้นถิ่นเป็นหลัก ในงานประเพณีลากพระ ของเทศบาลนครสงขลา และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้แก่

-ปี ๒๕๔๙ เรือพระวัดหัวถิน อ.ระโนด จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๒ งานประเพณีลากพระ อ.ระโนด จ.สงขลา

-ปี ๒๕๕๐ เรือพระวัดดอนรัก อ.เมือง จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

-ปี ๒๕๕๑ เรือพระวัดประตู่ไชย อ.สิงหนคร จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

-ปี ๒๕๕๒ เรือพระวัดสระเกษ อ.เมือง จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

-ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๖ เรือพระวัดสระเกษ อ.เมือง จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา (เกิดจากองค์ความรู้ที่ได้ถ่ายทอดสู่นิสิตและคณาจารย์ หลักสูตรจิตรกรรม สาขาศิลปกรรมและออกแบบคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยและผู้สนใจ)

-ปี ๒๕๕๗ เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

-ปี ๒๕๕๘ เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา

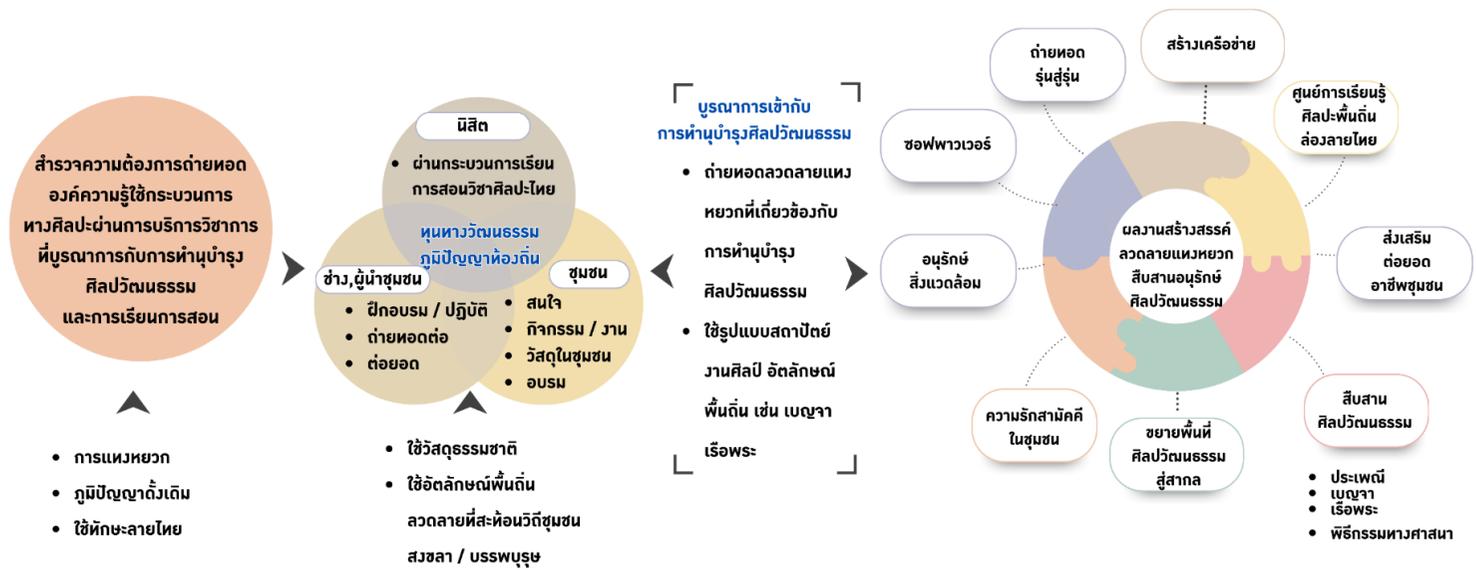
-ปี ๒๕๕๙ เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา

-ปี ๒๕๖๐ เรือพระวัดบ่อป่า อ.สิงหนคร จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ งานประเพณีลากพระของ ต.ชิงโค อ.สิงหนคร จ.สงขลา

-ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ เรือพระวัดสระเกษ อ.เมือง จ.สงขลา ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทอนุรักษ์ งานประเพณีลากพระเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา (เกิดจากองค์ความรู้เกี่ยวกับการแหงหยวกที่ได้ถ่ายทอดสู่เยาวชนผู้สนใจ นายมานิช เจริญดี นำไปใช้ในการแหงหยวกประดับตกแต่งเรือพระ)

องค์ความรู้ได้จากโมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : การแทงหยวก ดังรูป

โมเดลการสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น : แหงหยวก

๘.๒ พัฒนาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการจัดเวทีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญที่มาแลกเปลี่ยน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงค์ ชีวะสารโร โดยการเล่าเรื่องในองค์ความรู้จากโมเดลดังกล่าว ปรับเป็นจัดทำเป็นคลิป VDO การดำเนินการตามโมเดลการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานิสิตให้มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมเพื่อรับใช้สังคม และแลกเปลี่ยนโดยการเผยแพร่เผยแพร่ระหว่างบุคลากรทุกสาขาวิชาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ และในวงกว้างผ่าน Website Facebook Webpage เพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์ได้เข้าถึงและเข้าใจโดยง่ายขึ้นในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งบุคลากรหรือผู้สนใจสามารถเข้าใช้ความรู้ในคลังข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามความสะดวกได้ตลอดเวลา

๙ วิธีการจัดเก็บและเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี (ผู้รับผิดชอบจัดเก็บ ช่องทางการเผยแพร่ การเข้าถึงข้อมูล)

๙.๑ จัดเก็บเป็นคลังข้อมูลเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ ผ่านทาง website ของคณะและ

Google Drive รวมไปถึงช่องทาง Youtube

จากการดำเนินการดังกล่าวเพื่อให้เกิดประสิทธิผล คณะฯ ได้มีการปรับปรุงรูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนจากเดิมที่มีการเผยแพร่เฉพาะภายในคณะฯ ปรับเป็นการผลิตสื่อเทคโนโลยีที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Website/Facebook/Youtube ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้โมเดลการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตมีสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมจากทุนทางวัฒนธรรมเพื่อรับใช้สังคมได้ตลอดเวลา

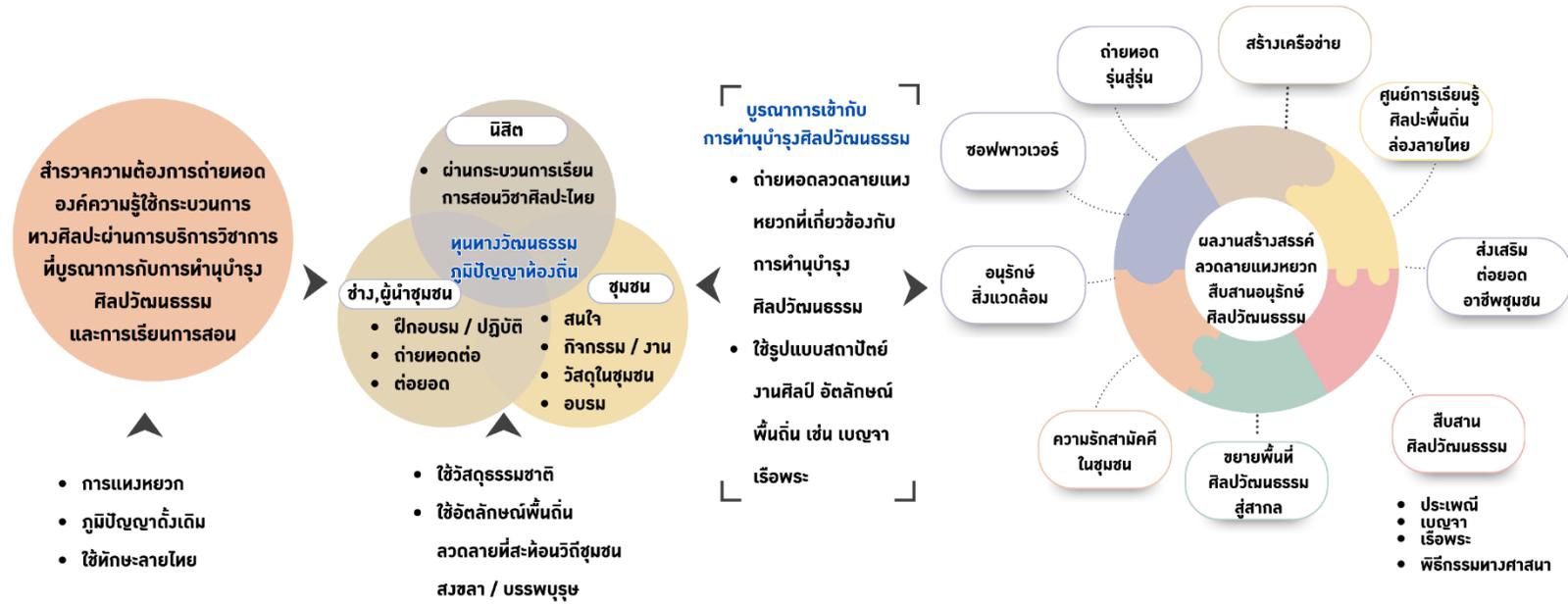
ในการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับองค์ความรู้การแทงหยวกได้ใช้หลายวิธีการทั้งการเปิดให้เยี่ยมชมศึกษาในพื้นที่จากการปฏิบัติงานจริง ในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานร่วมกับช่างพื้นบ้าน และถือเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติจริงที่ไม่ใช่ทฤษฎีจากหนังสือ แต่เป็นทฤษฎีที่เกิดจากประสบการณ์ที่ถูกบันทึกอยู่ในสมองของช่างแต่ละท่าน และพร้อมที่จะเปิดให้ทุก ๆ คนได้ศึกษาเรียนรู้ต่อ อีกทั้งมีการบันทึกข้อมูลเป็นภาพถ่ายเผยแพร่ผ่านสื่อ Facebook ของกลุ่ม ช่างแทงหยวกสกุลช่างจังหวัดสงขลา (<https://www.facebook.com/groups/419661971472639/>) กลุ่มรวมใจแทงหยวกไทย (<https://www.facebook.com/groups/125752958198074/>) และ Facebook ส่วนตัว (<https://www.facebook.com/damrong.cheevasaro>) เพื่อเป็นการสื่อสารกับสังคมและก่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้ที่สนใจและเครือข่ายสมาชิกกลุ่ม และนำการแทงหยวกของตนเองไปพัฒนาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในทางศิลปกรรม เผยแพร่สู่สาธารณะผ่านการจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยมีการบันทึกตีพิมพ์ผลงานในสูจิบัตรประกอบนิทรรศการด้วย อีกทั้งจากการที่ได้นำองค์ความรู้งานศิลปะการแทงหยวกพัฒนาสู่งานวิจัย มีการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการ และตีพิมพ์ผลงานบทความในวารสารวิชาการ ทั้งวารสารปารีชาติ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ และวารสารวิจัยวัฒนธรรม ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อีกทั้งผลงานวิจัยทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ทำการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ในหน้าเพจงานวิจัยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (<http://research.culture.go.th/index.php/research/st.html>) ของเว็บไซต์กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาอย่างสะดวกเหมาะสมกับยุคสมัย และได้มีการนำเสนอเรื่องราวประวัติแนวความคิดในการสืบสานภูมิปัญญาการแทงหยวกในบทความ “มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม ปลุก “การแทงหยวก” กลุ่มทะเลสาบสงขลา ส่งต่อความมั่งคั่งภูมิปัญญาชุมชน” ในวารสาร We TSU Thaksin University Vol.1 No.2 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2562 ด้วย

๑๐ กลยุทธ์/ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- ๑๐.๑ ผู้บริหารคณะให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการความรู้ในองค์กร และการจัดการค้นหาให้มีแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานสู่การพัฒนางานให้มีผลลัพธ์ที่ดีขึ้นและการสร้างนวัตกรรม
- ๑๐.๒ จัดให้มีการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนความรู้ การถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรภายในคณะ รวมถึงหน่วยงานภายนอก เป็นวัฒนธรรมองค์กรแห่งการแบ่งปันความรู้อย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผลการดำเนินการเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกระบวนการจัดการความรู้ให้ดียิ่งขึ้น
- ๑๐.๓ ใช้สมรรถนะหลักของคณะในการดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ
 CC ๑ ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย/การสร้างสรรค์ศิลปกรรมจากทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 CC ๒ บูรณาการศาสตร์ศิลปกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและการพัฒนาประเทศ
- ๑๐.๔ ใช้ค่านิยมของคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนและมุ่งไปสู่ผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของคณะ **ค่านิยมของคณะศิลปกรรมศาสตร์**
- ROI-KART**
R=Research/Creative	วิจัยและสร้างสรรค์
O=Organization	การจัดการอย่างเป็นระบบ
I=Initiative	มีความคิดสร้างสรรค์
K=Knowledge	มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
A=Attitude	ทัศนคติที่ดี
R=Responsibility of society	รับผิดชอบต่อสังคม
T=Teamwork	การทำงานเป็นทีม
- ๑๐.๕ พัฒนาบุคลากร/ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ ชำนาญในศาสตร์ศิลปกรรมแต่ละด้าน เพื่อต่อยอดในการสร้างโมเดลที่สามารถเป็นต้นแบบให้บุคลากรนำไปใช้ประโยชน์ได้
- ๑๐.๖ คณะเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกและให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกับชุมชน องค์กรต่าง ๆ

เอกสารแนบ

โมเดลการสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น : แหวงหวก

ภาพกิจกรรม

โมเดลการสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น :

การแทงหยวก

การถ่ายทอดองค์ความรู้การแทงหยวกให้กับชุมชน

ปี พ.ศ. 2558

1. เป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตการแทงหยวก โครงการแทงหยวกเพื่อสืบสานประเพณีชกพระ โดยหลักสูตรจิตรกรรม สาขาศิลปกรรมและออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สาริต
การแทง
หยวกและ

ฝึกสอน

ปี 2559

1. โครงการสอนการแทงหยวกและการสร้างสรรค์งานจักสานจากวัสดุในท้องถิ่น เพื่อการจัดทำเรือพระ ของชาวบ้านชุมชนวัดดอกสร้อย ต.พังยาง อ.ระโนด จ.สงขลา ซึ่งเป็นโครงการที่ทำต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2556 ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปกรรมและศิลปะการแทงหยวก ผ่านการสืบสานประเพณีของชุมชน

ภาพกิจกรรมในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน

ปี 2560

1. โครงการจัดทำเครื่องสวดระดับพระจิตกาธาน (แทงหยวก) พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ร่วมกับคณะช่างแทงหยวกสกุลช่างอื่น ๆ จาก 4 ภูมิภาค โดยการปฏิบัติงานร่วมกับช่างหลวงราชสำนัก (ดังเอกสารแนบ)

26 ก.ย. 2560

ที่ ผ.รช.พิเศษ ๑๐๐ /๒๕๖๐

สำนักงานพระราชวัง
ในพระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

98 กันยายน ๒๕๖๐

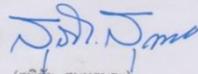
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ช่างฝีมือจัดทำเครื่องสวดระดับพระจิตกาธาน
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยทักษิณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดทำเครื่องสวดระดับพระจิตกาธาน ในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

เนื่องด้วยวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นกำหนดพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ณ พระเมรุมาศ ท้องสนามหลวง โดยกองศิลปกรรม สำนักพระราชวัง เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำเครื่องสวดระดับพระจิตกาธานในพระราชพิธีถวายพระเพลิงในครั้งนี้ ในการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์ช่างฝีมือที่อยู่ในสังกัดของท่าน ได้แก่ นายดำรง ชิวะสารโร เข้าร่วมถวายงาน ตั้งแต่วันที่ ๑๙ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พลอากาศตรี
(สุทธิชัย สุนทรปุระ)
รองเลขาธิการพระราชวัง

โทร ๐ ๒๒๒๒ ๘๑๘๑ ต่อ ๔๕๑๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๔ ๓๓๐๘

การดำเนินการจัดทำเครื่องสดประดับพระจิตกาธาน
พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙
วันที่ ๒๖ - ๒๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐
ดำเนินการโดย กองศิลปกรรม สำนักพระราชวัง

ขณะ
การแต่ง

๗. นายกานต สรสทร

ปฏิบัติงาน
หยวก

2. โครงการสร้างสรรค์ 9 อัตลักษณ์งานศิลป์แผ่นดินใต้ นำใจสู่ผู้ยากไร้ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์

ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปิน 1 ใน 9 ท่านของภาคใต้ ให้ร่วมกันสร้างสรรค์งานศิลป์ ภายใต้หัวข้อ “9 อัตลักษณ์ งานศิลป์แผ่นดินใต้ นำใจสู่ผู้ยากไร้ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์”

ที่มาของโครงการ

อัตลักษณ์งานศิลป์แผ่นดินใต้ นำใจสู่ผู้ยากไร้ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์

ที่มาของโครงการ

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ เนื่องจากปัญหาด้านสาธารณสุขของภาคใต้ และความขาดแคลนบุคลากรทางด้าน การแพทย์ และสาธารณสุขของประเทศ ในแต่ละปีมีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยคิดเป็นผู้ป่วยนอกประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน ต่อปี (เฉลี่ย ๔๕,๐๐๐ คนต่อเดือน) และผู้ป่วยในประมาณ ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยที่ส่งต่อจากโรงพยาบาลอื่นๆ ประมาณ ๕๓,๐๐๐ คนต่อปี

ด้วยการเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ หรือโรงพยาบาลที่ให้การ รักษาผู้ป่วยโรคยากและซับซ้อน ทำให้วิธีการรักษาพยาบาลต้องละเอียด การจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ดี เพื่อให้การรักษาผู้ป่วย ดีที่สุด การได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นเพียงเงินส่วนหนึ่งที่น่ามา ช่วยเหลือในการบริหารจัดการองค์กร แต่ในส่วนของการจัดหาเครื่องมือทาง การแพทย์ การสร้างอาคารเพื่อรองรับผู้ป่วยที่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี ยัง จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่มากกว่าการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา แต่ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากค่าวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นเครื่องมือเฉพาะ และมีราคา ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ยังมีค่าใช้จ่ายที่ต้องช่วยเหลือผู้ป่วยที่ไม่สามารถ จ่ายค่ารักษาพยาบาลได้ เนื่องจากไม่มีเงิน และแม้จะมีสิทธิรักษาพยาบาล แต่สิทธิ์เหล่านั้นไม่ได้ครอบคลุมและค่าอุปกรณ์ทุกตัว ค่าใช้จ่ายที่เกิด จากการรักษาที่ไม่สามารถเบิกได้กับผู้ป่วยที่ไม่มีเงิน หรือผู้ยากไร้ จึงเป็น หน้าที่ของโรงพยาบาลฯ ที่จะต้องรับผิดชอบส่วนดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมา โรงพยาบาลนำเงินที่มีผู้บริจาค มาเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่าย ที่มักขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้น การขอรับเงินช่วยเหลือผู้ป่วย จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะ สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ยากไร้ ทางคณะฯ จึงได้จัดทำโครงการ ของที่ระลึกของคณะแพทยศาสตร์ขึ้น โดยขอความอนุเคราะห์จากศิลปิน ภาคใต้ จำนวน ๙ ท่าน จากสถาบันต่างๆ ร่วมกันสร้างสรรค์งานศิลป์ ภายใต้หัวข้อ “ ๙ อัตลักษณ์ งานศิลป์แผ่นดินใต้ นำใจสู่ผู้ยากไร้ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์” โดยการออกแบบงานศิลป์ ที่บ่งบอกถึง วัฒนธรรมและสื่อถึงความเป็นภาคใต้ ซึ่งผลงานที่ได้จะนำไปผลิตเป็น ของที่ระลึกรูปแบบต่างๆ และนำไปจำหน่าย เพื่อนำเงินรายได้ไปช่วยเหลือ ผู้ป่วยยากไร้ ทั้งนี้ของที่ระลึกที่จัดทำขึ้น ยังเป็นการตอบแทนความเมตตาใจ ของผู้บริจาค ที่ช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ยากไร้อีกด้วย

อาคารเอ็นเคาะ

บ้านหลังที่ 2 ของผู้ยากไร้และหัวใจแห่งการแบ่งปัน

อาคารเอ็นเคาะรองรับทั้งผู้ป่วยโรคมะเร็งและโรคเรื้อรังที่เข้ารับการรักษา การฉายแสง ยาเคมีบำบัด ผังแร่ รอรับการผ่าตัด พบแพทย์ตามนัด ฯลฯ และครอบครัวที่เป็นผู้ยากไร้ จาก ๑๔ จังหวัดภาคใต้ หรือจากภูมิภาคอื่นๆ ทั่วประเทศ

อาคารเอ็นเคาะ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดโรงพยาบาล สงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๙ พระองค์ทรงทราบว่าผู้ป่วย บางคนเดินทางมาไกลและไม่มีที่พักระหว่างที่รักษาตัว จึงพระราชทาน ราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้เป็นทุนเริ่มต้นในการก่อสร้างอาคาร ต่อมาจึงมี การระดมทุนจากผู้ใหญ่ร่วมกันสร้างอาคารเพิ่มเติม จนสามารถเป็นที่พัก สำหรับผู้ป่วยได้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อผู้ป่วย ปัจจุบัน อาคารเอ็นเคาะ ๑ และ ๒ รองรับผู้ป่วยและครอบครัวได้ประมาณ วันละ ๕๐๐ คน ซึ่งจะได้รับดูแลในเรื่องของปัจจัยสี่ และการอำนวยความสะดวก ในการเดินทางไปโรงพยาบาล รวมถึงการฝึกอาชีพ ทางมูลนิธิโรงพยาบาล สงขลานครินทร์สนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าว ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน ปัจจุบันนี้มีผู้ป่วยและครอบครัวมาพักฟื้นเกินศักยภาพที่จะรองรับได้ จึงเป็นที่มาของการก่อสร้าง “อาคารเอ็นเคาะ ๓” ซึ่งเป็นอาคาร ๔ ชั้น สามารถ รองรับผู้ป่วยและครอบครัวได้เพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว (๕๐๐ คน/วัน)

“เอ็นเคาะ” อาจไม่ใช่ที่ที่สะดวกสบาย แต่เป็นสถานที่ที่พิถีพิถัน เหมือนบ้าน อีกหลังที่พร้อมจะพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัวด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ให้สมกับคำว่า ที่นี้คือ “ที่ฝากชีวิตของคนในภาคใต้”

ศิลปิน 9 ท่าน
ในโครงการ

ผลงาน

ชื่อผลงาน "ลวดลายประจํายามศิริตรัง"
ออกแบบโดย
อาจารย์ดำรงชีพะสาโร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ จ.สงขลา

ที่มาและแรงบันดาลใจในการออกแบบ
"ชิ้นงานที่ออกแบบในครั้งนี้ จะเน้นเกี่ยวกับลวดลายที่มีการพัฒนา โดยมีพื้นฐานมาจากลายไทย และนำเอกลักษณ์ของดอกศรีตรัง โดยการศึกษา ลักษณะของดอก ใบ แล้วนำมาจัดเข้ารูปแบบของลายไทย และนำเอาการเขียนสีมาเป็นสิ่งสร้างความน่าสนใจ เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์และตัวตนของความเป็นสงขลานครินทร์"

ภาพร่างผลงาน

#YensiraCharity

สนใจสมัครและสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

facebook.com/shf.psu @prmedpsu 074-451145-6

หรือ ร่วมบริจาคได้ที่ : ธนาคารกรุงเทพ เลขที่บัญชี : 641-0-17799-9 ชื่อบัญชี : เพื่อผู้ป่วยอาคารเย็นศิระ มูลนิธิโรงพยาบาลสงขลานครินทร์

ที่มาและแรงบัลดาลใจ

ที่มาและแรงบันดาลใจ

“ลวดลาย "ประจํายามศรีตรัง" เป็นลายที่ออกแบบโดยอาศัยแรงบันดาลใจจากดอกและใบต้นศรีตรัง สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อันเป็นที่ตั้งของคณะแพทย์ และประจํายาม งานบุญเงินในเครื่องต้นมโนราห์. ศิลปะพื้นถิ่นภาคใต้”

ผลงานสร้างสรรค์
รูปแบบที่ 1

ผลงานสร้างสรรค์

รูปแบบที่ 2

ผลงาน

และการ

นำไปใช้

ผลงานสร้างสรรค์และการ
นำไปใช้ประโยชน์

ปี 2561

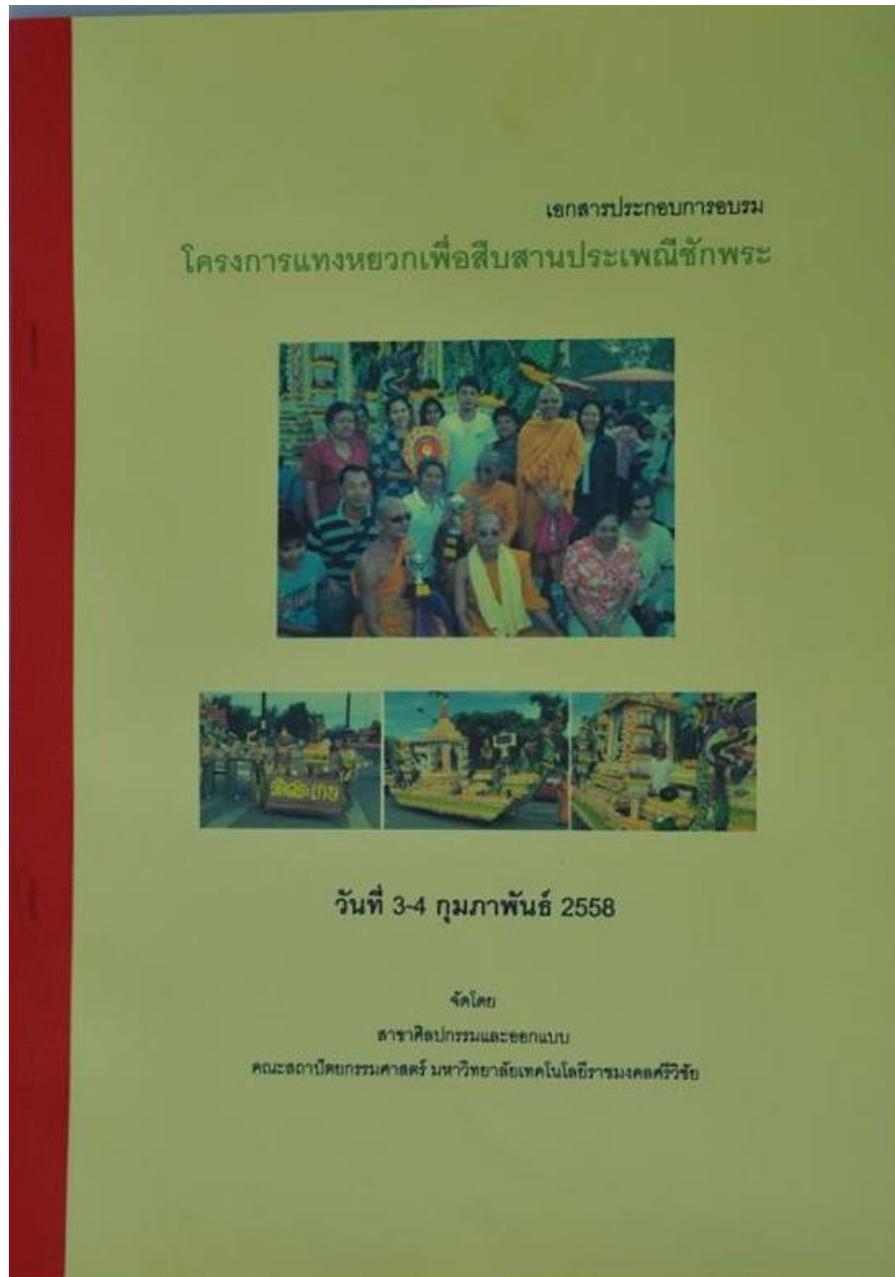
งานศิลปะการแหงหยวกนำไปใช้ประโยชน์

เอกสารเรื่อง “การแหงหยวก” ได้ถูกนำไปใช้เป็นเอกสารประกอบในการฝึกอบรมการแหงหยวกจากหน่วยงานที่จัดโครงการ ได้แก่

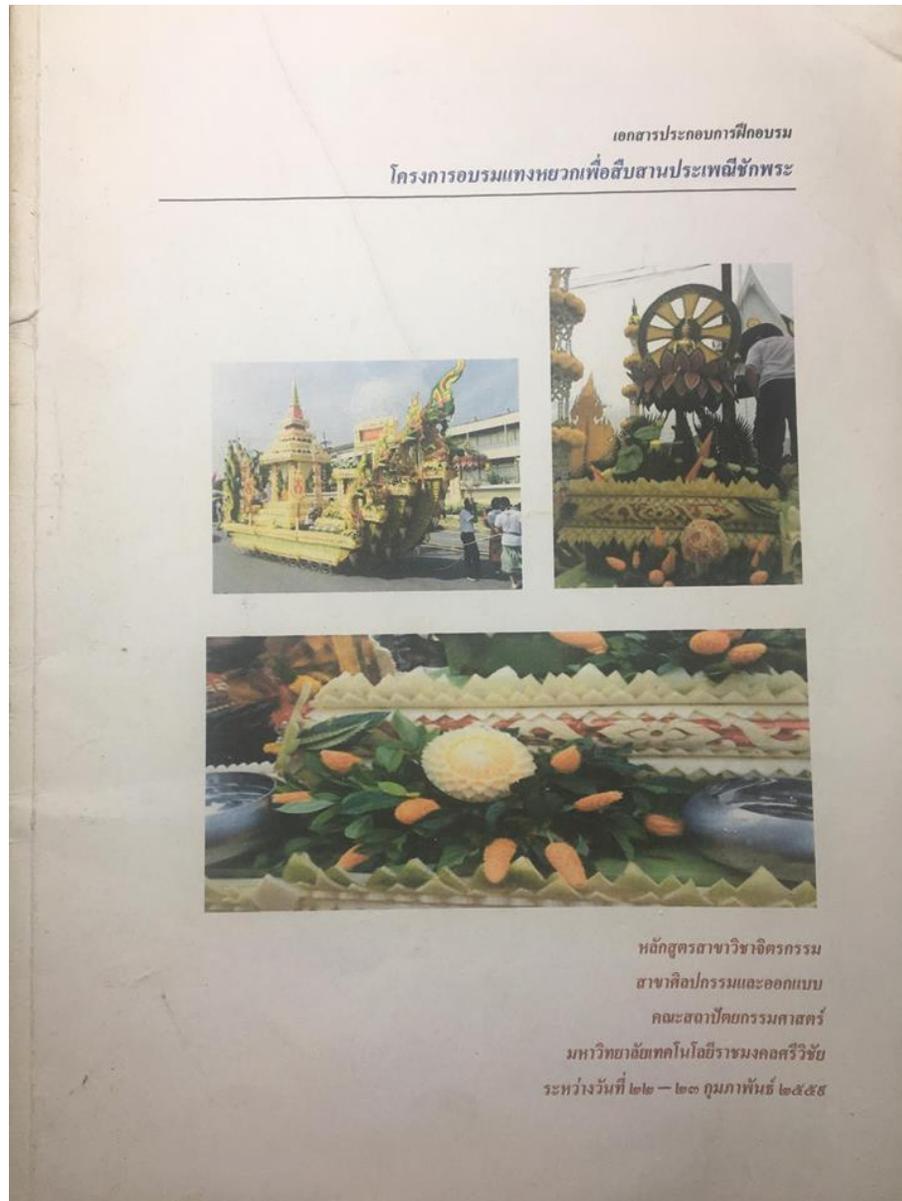
1. โครงการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาถิ่นใต้ เมื่อ 9 เมษายน 2559 ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. โครงการแหงหยวกเพื่อสืบสานประเพณีชักพระ โดยหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรม สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระหว่างวันที่ 3 - 4 กุมภาพันธ์ 2558

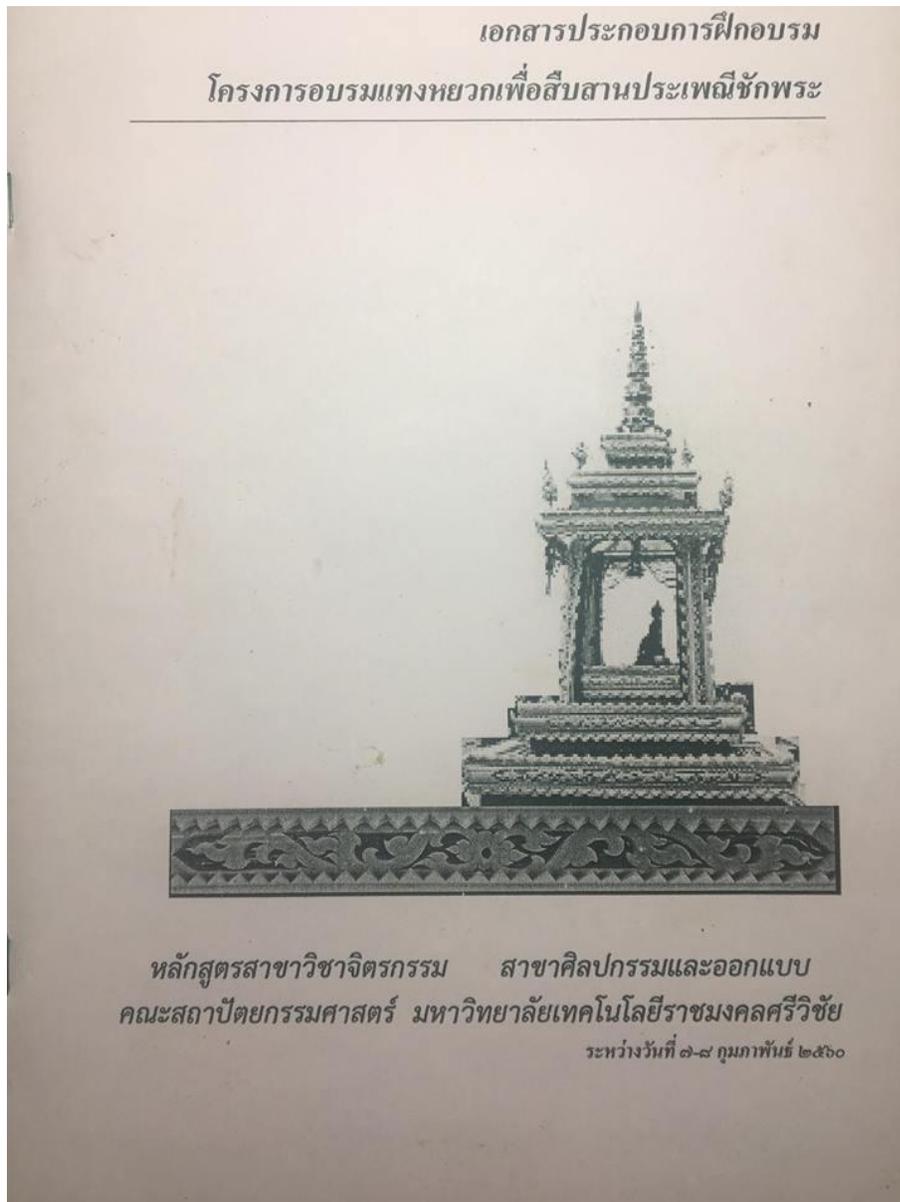
3. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสืบสานประเพณีชักพระ โดยหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรม สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระหว่างวันที่ 22 - 23 กุมภาพันธ์ 2559

รูปเล่มเอกสาร
ฝึกอบรม

ประกอบการ

4. โครงการอบรมเชิงวิทยุเพื่อสืบสานประเพณีชักพระ โดยหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรม สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระหว่างวันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2560

รูปเล่มเอกสาร
ฝึกอบรม

ประกอบการ

อาจารย์ดำรงศักดิ์ ชวัะสาโร

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมสืบต่อมาช้านาน บรรพชนคนไทยได้ใช้ความวิริยะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมต่างๆ ไว้มากมาย ซึ่งผลงานศิลปกรรมเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวิถีชีวิต คติความเชื่อ ขนบประเพณีของผู้คน ในสังคมไทยจึงส่งผลให้ผลงานด้านศิลปกรรมเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของคนไทย อีกทั้งยังแสดงถึง ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งคนในท้องถิ่นต่างๆ จะมีความชำนาญและมีความเข้าใจถึงคุณประโยชน์คุณสมบัติของทรัพยากรธรรมชาติ จนสามารถเลือกสรรวิธีการการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะลักษณะต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี

ผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นในท้องถิ่นโดยอมสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น เพราะผลงานเหล่านี้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ซึ่งคนทั่วไปมักจะเรียกผลงานเหล่านี้ว่า “ศิลปะพื้นบ้าน” หรือ “ศิลปะชาวบ้าน”

การแทงหยวก เป็นงานศิลปกรรมประเภทหนึ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาในการ
สรรหาวัสดุทรัพยากรธรรมชาติมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ เพื่อใช้ในงานพิธีกรรมหรือ
กิจกรรมบางอย่างในชีวิตประจำวัน เป็นศิลปะที่มีลักษณะแตกต่างไปจากศิลปะ
แขนงอื่นจัดอยู่ในประเภทงานเครื่องสด หมู่งานช่างสลัก ซึ่งเรียกกรรมวิธีในการแทง
หยวกโดยใช้ปลายมีดฉลุให้เป็นลวดลายว่า **“สลักหยวก”**

การแทงหยวกนิยมกันมาแต่โบราณเพื่อการนำเอาหยวกนั้นมาใช้ประดับ
ตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ทั้งในงานอวมงคลและงานมงคล

การแทงหยวก เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่ช่างต้องใช้ทักษะและ
ความชำนาญสูง ช่างแทงหยวกจะต้องเรียนรู้จนสามารถจดจำลวดลายได้ตลอดจน
ต้องฝึกฝนทั้งในด้านการเขียนลวดลายและการแทงหยวกให้ชำนาญ เพราะในการ
แทงหยวกจะไม่มีกรเขียนแบบลวดลายลงบนหยวก ช่างแทงหยวกคนใดเขียนแบบ
ลวดลายลงบนหยวกก่อนแสดงว่าช่างผู้นั้นยังไม่มีควมชำนาญพอและจะทำให้

หยวกมีรอยซ้ำ อีกทั้งไม่นิยมใช้ตัวแบบลวดลายทาบลงบนหยวกแล้วฉลุตามแบบ ในการแทงหยวกแม้จะใช้ลวดลายไม่วิจิตรมากนัก แต่ในการออกแบบลวดลาย การจัดช่องไฟ ต้องประณีตและลงตัว ลวดลายที่ใช้จะเป็นลวดลายง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แสดงถึงความอ่อนพลิ้ว ดังนั้นช่างแทงหยวกจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการแทงหยวกเป็นอย่างดี

ช่างแทงหยวกมี ๒ ประเภท คือ ช่างหลวงและช่างพื้นบ้าน “ช่างหลวง คือ ช่างที่เข้ารับราชการในกรมกองต่าง ๆ เป็นข้าราชการเช่นเดียวกับข้าราชการอื่น ๆ ช่างหลวงมีมาตั้งแต่ สมัยอยุธยา ... เป็นผู้ที่ใช้ฝีมือ ความรู้ ความสามารถ ในการ นฤมิตรสร้างสรรคศิลปกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน”^{๑๐} ส่วน “ช่างพื้นบ้าน คือ ช่างผู้ประกอบการช่าง อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ผลงานของ ช่างพื้นบ้านมักจะสอดคล้องกับความต้องการในการใช้สอยของคนในท้องถิ่น... ช่างพื้นบ้านเหล่านี้จะมีกรรมวิธีและการผลิตเฉพาะถิ่นของตน ผลงานที่ผลิตออกมาจะมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยเช่นกัน”^{๑๑}

การแทงหยวกเป็นศิลปะที่ไม่คงทนถาวร หยวกกล้วยจะเหี่ยวเฉาในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นระยะเวลาในการปฏิบัติงานหรือการชื่นชมผลงานการแทงหยวก จึงสามารถทำได้ในเวลาที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถพบเห็นการแทงหยวกได้บ่อยนัก

^{๑๐}ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๐). พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม อักษร ก-ข. หน้า ๒๗๕.

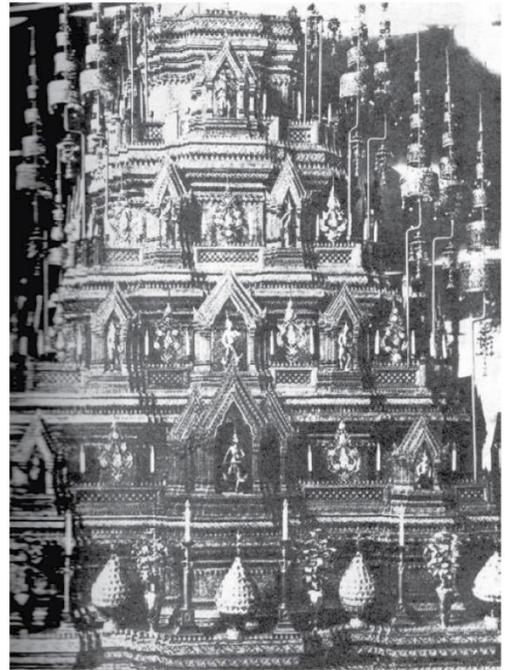
^{๑๑}ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๐). พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม อักษร ก-ข. หน้า ๒๗๔.

ในปัจจุบัน แต่ในอดีตจะมีให้เห็นบ่อย ๆ โดยจะนิยมใช้ประดับตกแต่งเมรุชั่วคราวหรือจิตกาธานและเบญจา

โดยปกติงานแหงหวยกสามารถนำมาใช้ประดับตกแต่งได้ทั้งงานอวมงคลและงานมงคล แต่ก็มีบางท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะงานอวมงคลเพียงอย่างเดียว ไม่ใช้กับงานมงคล สำหรับงานมงคลนิยมใช้ประดับตกแต่งเครื่องประกอบในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น เบญจาในการสงฆ์พระพุทธรูป เบญจาในการสงฆ์พระสงฆ์หรือรดน้ำผู้อาดูโสที่เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการนำเอาผลงานการแหงหวยกมาใช้ประดับตกแต่งสิ่งต่างๆ มากขึ้น เช่น ใช้ประดับตกแต่งเมรุชั่วคราว ร้านมั่ว จิตกาธานในการเผาศพ รถบุปผชาติ แห่เทียนพรรษา เรือพระของภาคใต้ หรือขุ่มงานพิธีต่างๆ เป็นต้น

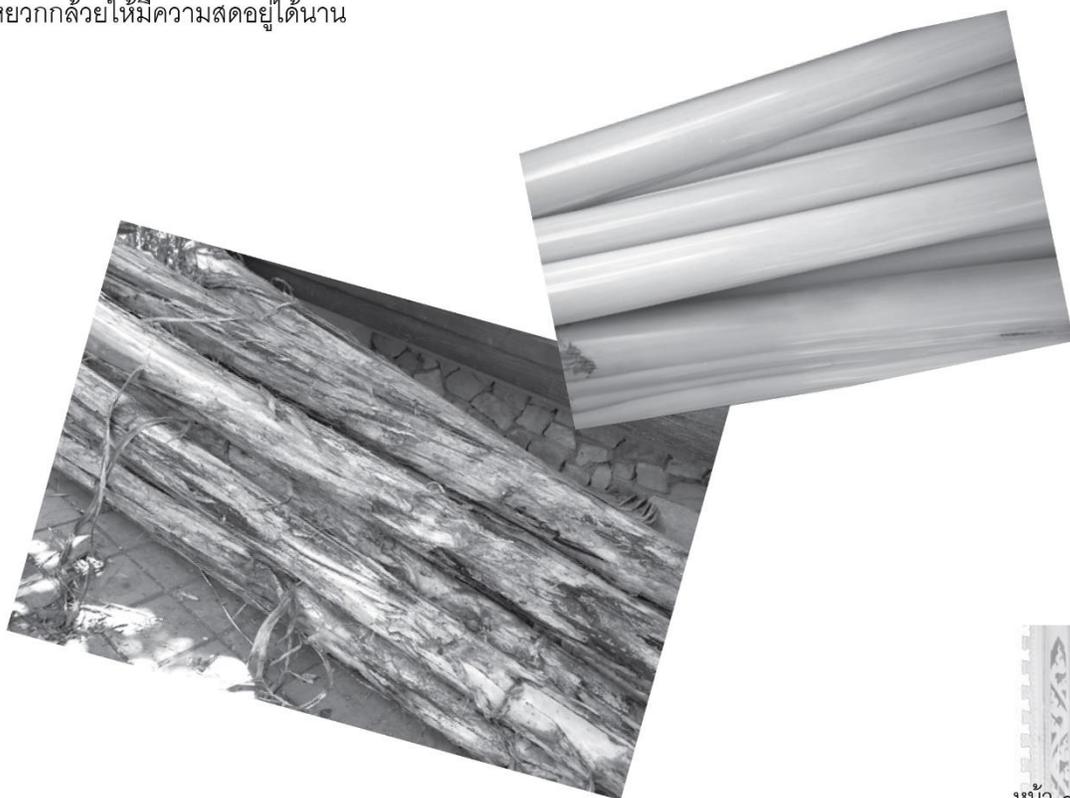

กระบวนการแทงหยวก

วัสดุและอุปกรณ์

๑. หยวกสำหรับการแทงหยวกนั้น นิยมใช้กล้วยตานี แต่ส่วนมากชาวสงขลา เรียกว่า **กล้วยพังลา** เพราะมีผิวขานวล ไม่แข็งและไม่เปราะ มียางน้อย กล้วยตานี ที่ดีสำหรับการแทงหยวก คือกล้วยที่ยังไม่ตกเครือ หากมีไม่พอ ก็ใช้ต้นที่ตกเครือได้ ซึ่งช่างแทงหยวกนิยมใช้ต้นที่ตกเครือแล้ว เพราะสามารถหาได้ง่าย เนื่องจากกล้วย ตานีชาวบ้านจะปลูกไว้เพื่อเอาใบจำหน่าย เมื่อกล้วยตกเครือแล้ว ไม่นานกล้วยก็ จะตาย เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวบ้านจึงให้ฟรีๆ หากไม่มีกล้วยตานี สามารถใช้กล้วยน้ำว้า แทนได้ แต่กาบกล้วยน้ำว้าจะแข็ง ทำให้ออกแรงมากในขณะที่แทง เกิดอาการเมื่อยมือได้ ทำให้การทำงานล่าช้าลง

การคัดเลือกต้นกล้วยสำหรับงานแทงหยวกควร เลือกต้นที่มีลักษณะอวบ อ้วน และมีความยาวเหมาะสมกับขนาดของงานที่ทำ และควรตัดเผื่ออีกด้านละ ประมาณ ๑ คืบเป็นอย่างน้อย ไว้สำหรับปาดเข้ามุมแบบ ปากฉลาม (ลักษณะ เหมือนการเข้ามุมไม้ ประมาณ ๔๕ องศา) สำหรับการขนย้ายควรกระทำด้วยความ ระมัดระวังไม่ให้หยวกกล้วยเกิดรอยชำ เพราะเมื่อแทงลายออกมาจะไม่สวย ควร ใช้หยวกกล้วยที่ตัดมาใหม่ๆ มีความสด แต่ถ้าจำเป็นต้องตัดหยวกกล้วยล่วงหน้า หลายวัน ควรพรมน้ำไว้หรือแช่น้ำไว้ โดยตั้งสวนโคนลงในน้ำก็จะสามารถรักษา หยวกกล้วยให้มีความสดอยู่ได้นาน

๒. **สี** สีนิยมใช้สำหรับย้อมหยวกให้มีสีต่างๆ นิยมใช้สี เยอร์มัน มีลักษณะเป็นผงวิธีให้นำมาละลายด้วยน้ำร้อนแล้วทิ้งไว้ให้เย็นแล้วจึงนำไปย้อมหยวก บางท้องถิ่นนิยมนำไปบรรจุลงในกระบอกพ่น แล้วทำการพ่นลงบนหยวก หากหยวกมีจำนวนมากอาจใช้วิธีการแช่ก็ได้ สีที่นิยมใช้ได้แก่ แดง เหลือง น้ำเงิน และ เขียว แต่สำหรับทางภาคใต้ไม่นิยมการย้อมสี

อุปกรณ์ในการย้อมสีได้แก่ แปรง หรือกาบกล้วยที่ตัดให้ขนาดเท่ากับแปรง แล้วทุบปลายให้เป็นฝอยแล้วทาลงบนส่วนที่จะย้อม ก่อนย้อม ควรทำการ แร่ (การใช้มีดกรีดภายในของหยวกกล้วยเป็นเส้นเล็กๆ) ก่อน

๓. **กระดาษสี** กระดาษสีที่ใช้ในงานแทงหยวกได้แก่ กระดาษก๊วยบ กระดาษทองอังกฤษ มีลักษณะคล้ายกระดาษตะกั่ว มีสีสดใสและมันวาว เป็นกระดาษสีหน้าเดียว อีกด้านหนึ่งมีสีขาว สีเงินคุณสมบัติของกระดาษอังกฤษที่สำคัญ เมื่อโดนน้ำแล้วกระดาษไม่ย้วย สีไม่ลอก และอับชื้น เนื่องจากเมื่อแทงหยวกเสร็จแล้วต้องพรมน้ำอยู่ตลอดเวลา บางครั้งมีการแทงหยวกปริมาณมากๆ อาจต้องนำหยวกไปแช่น้ำตลอดเวลาเพื่อป้องกันหยวกเหี่ยว

ก่อนนำไปใช้งาน การเลือกสีของกระดาษ ควรเลือกสีที่ตัดกับหยวก เช่น แดง เขียว น้ำเงิน เป็นต้น เพื่อเป็นพื้นให้ตัวลวดลาย เมื่อเราแกะเอาช่องไฟของลายออกไป ลายจะได้เด่นออกมา สมัยโบราณไม่มีกระดาษสี จึงนิยมใช้ สีของใบไม้มาประยุกต์ใช้ในร่องพื้นลาย เช่น สีเขียว ใช้ สีของใบตองอ่อนแก่, หากต้องการพื้นสีแดงก็ใช้ ใบกระท้อนที่แก่เต็มที่ นับเป็นภูมิปัญญาที่ฉลาดยิ่ง

๔. **ตอก** เป็นวัสดุสำคัญในงานแทงหยวก ทำหน้าที่ รััดตริงหยวกที่แทงแล้วแต่ละชั้นเข้าด้วยกัน นิยมใช้ไม้ไผ่นำมาทำตอก โดยใช้ไม้ไผ่อ่อนที่ชาวบ้านเรียกว่า **เพหลด** (จังหวัดสงขลา) คือ จะเริ่มแตกใบ หรือเพิ่งปลดกาบออก เพราะจะได้ตอกที่มีความอ่อน เหนียว ไม่หักง่ายจนเกินไป มักจะให้ชื่อของไม้ไผ่ผู้ตรงกลางของตอก เหลลตาไม้ไผ่ออกและผ่าให้บาง ตัดปลายสองข้างให้เรียว

แหลม สะดวกในการเจาะหยวกและเย็บประกอบลาย

หากไม่มีไม้ไผ่ สามารถใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ทำตอกได้ เช่น หวาย คล้า ส่วนหลังของทางตาลโตนด เป็นต้น

๕. **ไม้ตັบ** ควรเป็นไม้ไผ่แห้งแก่ มีความแข็งแรง ใช้สำหรับประกอบลวดลาย ก่อนเย็บด้วยดอกรู ใช้งานตลอด และหลายครั้ง ส่วนปลายควรเหลาแหลม ขนาดประมาณ ๕๐ - ๖๐ ซม.

๖. **ลวด** ใช้สำหรับมัดลวดลายที่ประกอบเสร็จแล้วเข้ากับโครงสร้าง หรือมัดให้หยวกติดกับโครงสร้างสำหรับติดหยวกที่ประกอบเป็นชุดแล้ว

๗. **หมุดไม้ไผ่** ใช้สำหรับปักส่วนของลวดลายติดกับโครงสร้าง ให้มีความกว้างประมาณ ครึ่งเซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๐ เซนติเมตร

๘. **หินลับมีด** (หินกากเพชร)

เครื่องมือสำหรับการแทงหยวก

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. **เครื่องมือที่ใช้ในการแทงหยวก** ได้แก่ มีดแทงหยวก

มีดแทงหยวก เป็นมีดปลายแหลมเรียวยาวเล็ก มีความคมทั้ง สองด้าน ช่วงปลายมีความแหลมคม เพื่อเวลาแทงจะได้ทะลุกากกล้วยได้ง่าย ทำด้วยลานนาฬิกา หรือใบเลื่อยโลหะ นำมาเจียรและลับให้คมทั้งสองด้าน ขนาดกว้างประมาณ ๕ มิลลิเมตร ยาวประมาณ ๑๐-๑๕ เซนติเมตร

อนึ่ง ความกว้างและความยาวของมีดจะขึ้นอยู่กับความถนัดของช่างแต่ละคน ด้ามมีดก็เช่นเดียวกัน ควรทำให้เข้าอุ้งมือของผู้ใช้ หากเล็กเกินไปอาจทำให้เมื่อยมือได้ ดังนั้น มีดแทงหยวกจะต้องมีความคมอยู่เสมอ หากมีดไม่คมในขณะที่แทงลาย จะทำให้ลวดลายไม่คมชัด และกากกล้วยเกิดการฉีกขาดได้

๒. **เครื่องมือใช้ในการประกอบหยวก** ได้แก่

มีด ใช้ตัดกากกล้วยขณะเข้ามูม

เลื่อย ใช้ตัดต้นกล้วย หรือตัดโครงสร้างไม้

มีดพร้า ใช้สำหรับ ตัดไม้ผ่าตอก ไม้ตັบ หมุดไม้ไผ่

ค้อน ใช้ในการประกอบหยวกเข้ากับโครงสร้าง

ตลับเมตร ใช้สำหรับวัดขนาดต่างๆ

ขั้นตอนการแทงหยวก

เมื่อเราเลือกหยวกกล้วยได้แล้ว ก็ทำการตัดปลายและโคนออก เพื่อสะดวกในการแกะกาบกล้วยควรีใช้เลื่อยตัด และนำส่วนปลายที่เหลือจากการตัดนำมารองที่โคนหยวกเพื่อป้องกันมิให้หยวกกล้วยมีความชื้นจากการลอกกาบกล้วย หากเรามีหยวกกล้วยจำนวนมากควรจะต้องหยวกตามขนาดของโครงสร้าง โดยทำการวัดหยวกเผื่อความยาวไว้ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร เพื่อสะดวกในการแยกหมวดหมู่ตามความยาวของโครงสร้าง เมื่อตัดหยวกกล้วยเสร็จแล้ว จึงทำการลอกกาบกล้วย

วิธีการลอกกาบกล้วย โดย นำมือข้างหนึ่งสอดเข้าไปในกาบแล้วรูดมือจากโคนไปหาส่วนปลาย ส่วนอีกด้านหนึ่งก็ทำเช่นเดียวกัน หรือใช้วิธีการ นั่งคร่อมบนหยวกแล้วใช้มือสองข้าง แซะไปพร้อมๆกันจากส่วนโคนไปส่วนปลายเช่นเดียวกัน ลอกกาบกล้วยจนถึงกาบในสุดจนต้นกล้วยเหลือประมาณเท่าต้นแขน ถือเป็นการสิ้นสุดการลอกกาบกล้วย

ต่อจากนั้นทำการคัดแยกหยวกสีเขียวและส่วนที่มีตำหนิออก เพื่อไว้ใช้อัดพื้นของตัวลาย จากนั้นคัดเลือกกาบกล้วยที่มีขนาดใหญ่ไว้แทงลวดลาย ขนาดกลางไว้แทง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า ลายนองสิงห์ ส่วนกาบขนาดเล็ก เอาไว้แทงลายพื้นปลา หรือ ไว้ทำเป็นเส้นลวด

การแทงหยวก เริ่มโดย นำกาบกล้วยมาวางบนโต๊ะ หรือพื้นตามถนัด แล้วทำการแทงหยวกตามลวดลายที่ได้รับมอบหมาย ในการแทงลวดลายของลายเสาหรือลายหน้ากระดาน ถ้าเป็นงานที่ไม่เร่งรีบ ช่างก็จะใช้กาบกล้วยเพียงกาบเดียวในการแทง มักไม่นิยมซ้อนสองกาบ เนื่องจากกาบที่ซ้อนอยู่ด้านในจะมีลวดลายที่ไม่คมชัด จะซ้อนเมื่อเป็นงานที่เร่งรีบจริงๆ เท่านั้น ส่วนเครื่องทรงหรือลายประกอบจะนิยมซ้อนสองกาบ การแทงหยวกที่ดีช่างจะต้องพยายามจับมีดให้ทำมุม ๙๐ องศา กับหยวก เพราะเมื่อแกะช่องไฟของลายออก ตัวลวดลายจะไม่มีกรบิดเบี้ยว การแทงหยวกให้ได้ลวดลายที่คมชัดจะต้องขยับมีดขึ้นลงให้มาก ในขณะที่ช่างบังคับมีดให้ไปตามทิศทางของลายที่ต้องการเมื่อเราแทงลวดลายจนเสร็จแล้ว บางครั้งต้องการแเรเส้นในตัวลาย

การแเรเส้น คือ การสอดได้ หรือการตัดเส้นตัวลาย เพื่อเพิ่มรายละเอียดของลาย ให้มากขึ้น กระทำได้โดยใช้ปลายมีดกรีดลงบนผิวหยวกเบาๆ พอเป็นรอย ในการกรีดต้องใช้นิ้วประคองใบมีดให้เส้นแเร เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน เส้นที่เราได้จากการแเรนี้ เราจะใช้สีย้อมเพื่อให้เด่นชัดมากขึ้น การแเรอาจไม่เป็นที่นิยมของช่างในบางท้องถิ่น

การประกอบชิ้นส่วน (การคุมหยวก)

การประกอบชิ้นส่วน (การคุมหยวก)

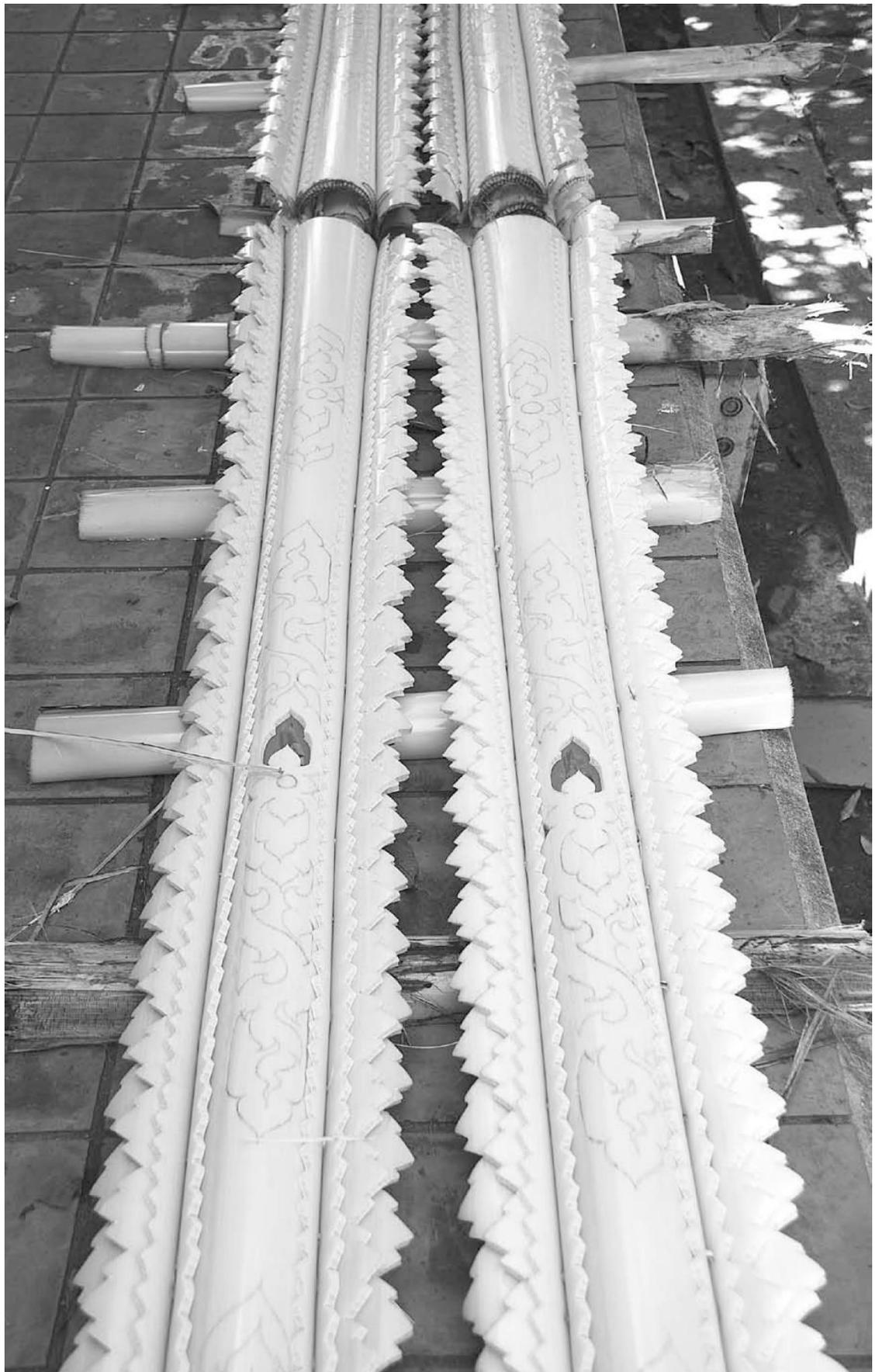
การประกอบหยวก คือการนำหยวกที่แทงไว้แล้วแต่ละชุด มาประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งแบ่งลวดลายที่ประกอบออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑. ลายเสา
๒. ลายหน้ากระดาน

การประกอบลายเสา

วิธีประกอบลาย ให้นำเอาตัวลายมาวางคว่ำ แล้วเอากระดาษสีมาอัดด้านในอีกครั้ง แล้วพลิกกลับมาดังเดิม นำลายพื้นปลามาวางขนานข้างตัวลายและนำเส้นลวดมาวางขนานต่อ และนำลายพื้นปลามาวางขนานโดยพลิกให้ตรงกันข้ามกับตัวแรก และนำลายร่องลึงห์มาวางขนานเป็นลายสุดท้าย จากนั้นก็ทำการตริ่งหยวกด้วยไม้ตັบ โดยตริ่งตรงกลางก่อน แล้วจึงตริ่งออกด้านข้าง ตามความยาวของหยวก ระหว่างการตริ่งนี้ ช่างก็จะจัด ระดับความสูงต่ำของตัวลายตามแบบสถาปัตยกรรมไทย หลังจากนั้นทำการพลิกหยวกทั้งหมด ใช้มีดเจียนหยวกที่เหลือจากไม้ไผ่ออก จนเสมอกัน และทำการเย็บด้วยตอก รัด ตลอดความยาวหยวก ถอดไม้ตັบออก จากนั้นพลิกหยวก ทำการแกะช่องไฟออก (หากยังไม่นำไปประกอบโครงสร้าง ไม่ควรที่จะแกะช่องไฟออกก่อน เพราะอาจทำให้ตัวลวดลายเหี่ยวเฉาเร็วขึ้น) เสร็จสิ้นการประกอบลาย

การประกอบลายหน้ากระดาน (ลายนอ)

วิธีประกอบลาย วิธีประกอบลายเช่นเดียวกับลายเสา แต่ต่างกันที่ลวดลายประกอบหลังสุด ลายเสาใช้ลายน้องสิงห์ แต่ลายหน้ากระดานใช้ลายพินสาม หรือลายพินห้า บางชุดอาจใช้กระจังวงหรือกระจังปฏิญาณ (ใช้ตัวเดียวหรือ สองตัวก็ได้)

เทคนิคการประกอบหยวกอีกอย่างหนึ่ง คือ ให้ตัวลายและเครื่องทรง สลับโคนและปลายกัน จะทำให้หยวกที่ประกอบเป็นชุดมีขนาดเท่ากันตลอดแนว

เมื่อเสร็จสิ้นการประกอบหยวกแล้ว หากยังไม่นำไปประกอบกับโครงสร้างนิยมนำไปแช่ในแอ่งน้ำ หรือใช้ผ้าคลุมแล้วรดน้ำให้ชุ่ม อาจผสมน้ำส้มสายชูในน้ำด้วยก็ได้ เพราะจะทำให้เนื้อของหยวกแข็งขึ้น ควรใช้ผ้าที่สีไม่ลอกมาคลุม เพราะหยวกจะอมสีที่ลอกออกมา ทำให้สีของหยวกไม่สวย

การประกอบติดตั้งหยวกกับโครงสร้าง

การประกอบลายที่เย็บเรียบร้อยแล้วเข้ากับโครงสร้าง ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการปฏิบัติงาน มีวิธีดังนี้

๑) นำไส้หยวกที่เหลือ จากการลอกกาบออก นำมาผ่าซีกออกเป็น สองซีก นำไปมัดติดกับโครงสร้างด้วยลวด เพื่อเวลาประกอบหยวกเข้ากับโครงสร้างก็จะได้ความโค้งสวยงาม จากนั้นนำหยวกที่ประกอบเสร็จแล้ว นำมาเชือนด้วยมีดทั้งส่วนหัว

และท้ายทำมุม ๔๕ องศา นำมาติดกับโครงสร้าง โดยกำหนดตัวลายให้อยู่ตรงกลางของความยาวของโครงสร้าง ในการติดนี้ อาจใช้ตัวยึดได้หลายอย่างเช่น ตะปู ไม้ไผ่แหลม ลวด เป็นต้น ทำจนต่อไปจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ข้อควรระวัง การเข้ามุมของหยวก หากเชือนหยวกมากเกินไป อาจทำให้เกิดช่องว่างได้ ทำให้ไม่สวยงาม แก้ไขได้โดยใช้กาบกล้วยอัดไว้ข้างใต้ เพื่อไม่ให้เห็นช่องว่าง หรืออาจทำดอกกลอยปิดทับ อีกครั้ง

๒) เมื่อประกอบลายหน้ากระดานเสร็จแล้ว ช่างจะประกอบลายเสาต่อ โดยนำมาสอดไว้ในลายหน้ากระดาน ทำการยึดกับโครงสร้าง เมื่อประกอบเสร็จควรจะฉีดน้ำให้หยวกมีความชุ่มชื้น เป็นอันเสร็จสิ้นการประกอบติดตั้งหยวกกับโครงสร้าง

ลวดลายในงานแทงหยวก

ลวดลายไทยสำหรับงานแทงหยวก เป็นลวดลายที่นิยมใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นมาตรฐาน และอาจมีการประยุกต์ลวดลายใหม่ขึ้นบ้าง แต่ยังคงยึดหลักรูปแบบลวดลายไทยเป็นสำคัญ

ลายสำหรับงานแทงหยวกที่สามารถพบเห็นได้ มีดังต่อไปนี้

๑. ลายพินหนึ่ง หรือ ลายพินปลา เป็นรูปสามเหลี่ยม มีหนึ่งยอด เป็นลายแทงหยวกที่ใช้กันในทุกท้องถิ่น เป็นลวดลายเบื้องต้นสำหรับผู้เริ่มต้นฝึกหัด การฝึกหัดแทงลายพินหนึ่งที่ถูกต่อนั้น ต้องแทงให้มีขนาดของพินที่เท่าๆ กันทุกซี่ และเป็นเส้นตรงตลอดแนวเดียวกัน นิยมแทงกึ่งกลางของกาบกล้วย โดยแทงลายให้ สองข้างเท่ากัน ใช้สำหรับประกอบ กับลายเส้า และลายหน้ากระดาน

๒. ลายพินสาม ลายพินสามมีสามยอด เป็นส่วนประกอบลายสำหรับการทำบัวคว่ำบัวหงาย และประกอบลาย จะมีขนาด กว้าง ยาว มากกว่าลายพินหนึ่ง การแทงหยวกลายพินสามจะต้องให้ส่วนยอดของพินอยู่ในระดับเดียวกันตลอดแนวของหยวก ตามสัดส่วนที่กำหนด นิยมใช้ประกอบกับลายหน้ากระดาน

๓. ลายพินห้า ลายพินห้ามีห้ายอด เป็นลวดลายที่ใช้ประกอบเช่นเดียวกับลายพินสาม ใช้แทนกันได้ มีขนาดใหญ่กว่าลายพินสามเล็กน้อย การแทงลายพินห้าจะยุ่งยากกว่าลายพินสามมาก เพราะจะต้องแทงให้มีปลายพินแหลมถึง ห้ายอด และมีขนาดเท่าๆ กัน เมื่อนำมาประกอบลายแล้วจะมีความละเอียดมาก

๔. ลายน่องสิงห์ ใช้สำหรับประกอบกับลายเส้า ใช้กันทุกท้องถิ่น การแทงต้องให้มีขนาดสม่ำเสมอเท่ากันตลอดแนวเช่นเดียวกับลายอื่น ความยากอยู่ที่ต้องแทงให้สองข้างมีขนาดเท่ากัน เพื่อสามารถนำไปใช้งานได้ทั้ง สองด้าน

ข้อสังเกต ลายน่องสิงห์เป็นลายตั้ง นำมาประกอบซ้ายและขวา ดังนั้น การแทงลาย ๑ ครั้งเป็นด้านขวา จะได้ลายด้านขวาเหมือน ๒ ชั้น จึงจำเป็นต้องแทงลายด้านซ้ายอีกครั้งหนึ่ง จึงจะสามารถนำมาประกอบลายได้

๕. ลายเส้า ลายเส้ามีความสำคัญมีการออกแบบลวดลายต่างกันไปตามความคิดของช่างแต่ละคน มักจะออกแบบให้วิจิตรพิสดารกว่าคนอื่น นิยมแทงลวดลายที่เป็นลายเครือเถา พันกันไปเรื่อยๆ อาทิ ลายมะลิเลื้อย ลายดอกไม้ อาจมีการนำภาพสัตว์ในลายไทยมาประกอบ เช่น สัตว์หิมพานต์ กระจอก ลายสัตว์ตามปีเกิด เป็นต้น

๖. ลายหน้ากระดาน (ลายนอ) นิยมแทงจากจุดออกลาย เช่น ลายดอก ลายประจำยาม ลายลูกปัก ซึ่งอยู่จุดกึ่งกลางของความยาวหยวก ออกไปหาด้านทั้งสองข้างให้มีความยาวเท่ากัน ตามที่ออกแบบไว้ ลายหน้ากระดานที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ ลายเครือเถา ลายดอก ลายกำมปู ลายรักร้อยประเภทต่างๆ ลายเกลียว แม้ลายหน้ากระดาน เป็นต้น

รูปแบบงานแหงหยวก

ในอดีตการพบเห็นงานแหงหยวกจะมีให้เห็นบ่อยแต่มีรูปแบบที่ไม่มากนักส่วนใหญ่ที่พบเห็นจะเป็นเมรุชั่วคราว และเบญจา โดยปกติงานแหงหยวกสามารถนำไปใช้ได้ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล นิยมใช้กันแพร่หลายใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น เบญจา ในงานสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์ รดน้ำผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้อาวุโส ที่เป็นที่เคารพนับถือศรัทธา

เมรุชั่วคราว, ร้านม้า, จิตกาธาน ในการเผาศพ
เรือพระ ในงานออกพรรษา
รถบุปผชาติ แห่เทียนพรรษา ในงานเข้าพรรษา
ซุ้มต่างๆ
กระทง ในงานวันลอยกระทง
พวงมาลา ในวันสำคัญต่างๆ
ใช้ประดับฐานรองบายศรี

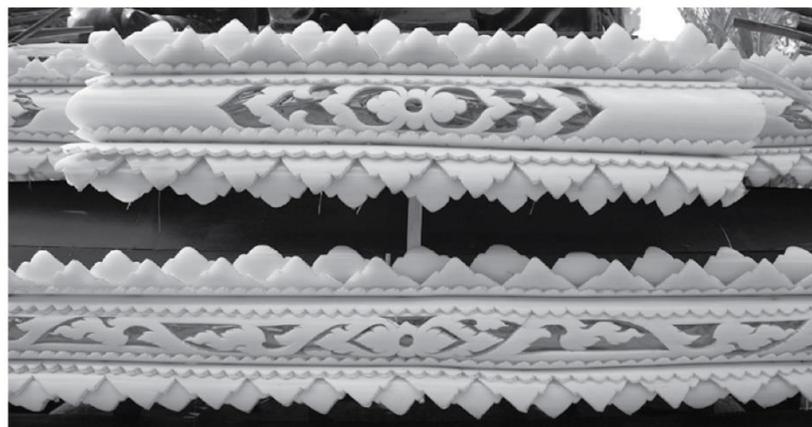

๔. ลายน่องสิงห์ ใช้สำหรับประกอบกับลายเส้า ใช้กันทุกท้องถิ่น การแทงต้องให้มีขนาดสม่ำเสมอเท่ากันตลอดแนวเช่นเดียวกับลายอื่น ความยากอยู่ที่ต้องแทงให้สองข้างมีขนาดเท่ากัน เพื่อสามารถนำไปใช้งานได้ทั้ง สองด้าน

ข้อสังเกต ลายน่องสิงห์เป็นลายตั้ง นำมาประกอบซ้ายและขวา ดังนั้น การแทงลาย ๑ ครั้งเป็นด้านขวา จะได้ลายด้านขวาเหมือน ๒ ชั้น จึงจำเป็นต้องแทงลายด้านซ้ายอีกครั้งหนึ่ง จึงจะสามารถนำมาประกอบลายได้

๕. ลายเส้า ลายเส้ามีความสำคัญมีการออกแบบลวดลายต่างกันไปตามความคิดของช่างแต่ละคน มักจะออกแบบให้วิจิตรพิสดารกว่าคนอื่น นิยมแทงลวดลายที่เป็นลายเครือเถา พันกันไปเรื่อยๆ อาทิ ลายมะลิเลื้อย ลายดอกไม้ อาจมีการนำภาพสัตว์ในลายไทยมาประกอบ เช่น สัตว์หิมพานต์ กระจอก ลายสัตว์ตามปีเกิด เป็นต้น

๖. ลายหน้ากระดาน (ลายนอ) นิยมแทงจากจุดออกลาย เช่น ลายดอก ลายประจำยาม ลายลูกปัก ซึ่งอยู่จุดกึ่งกลางของความยาวหอยก ออกไปหาด้าน ทั้งสองข้างให้มีความยาวเท่ากัน ตามที่ออกแบบไว้ ลายหน้ากระดานที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ ลายเครือเถา ลายดอก ลายกำมปู ลายรักร้อยประเภทต่างๆ ลายเกลียว แม้ลายหน้ากระดาน เป็นต้น

คุณประโยชน์และคุณค่าในงานแหงหยวก

การแหงหยวก เป็นศิลปะพื้นบ้านที่ยังดำรงอยู่ในสังคมพื้นถิ่น ซึ่งไม่ค่อยเป็นที่นิยมในปัจจุบัน แต่มีประโยชน์และคุณค่าหลายประการ ดังนี้

๑. ด้านประโยชน์ใช้สอย ใช้สำหรับตกแต่งเมรุชั่วคราว ร้านค้า จิตกาธาน สำหรับเผาศพ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่รู้จักการนำวัสดุในธรรมชาติคือ หยวกกล้วย ซึ่งเป็นพืชที่มีปริมาณน้ำมากมาเป็นฉนวนกันไฟไหม้ไม้โครงสร้างหรือเสาใช้สำหรับตกแต่งเบญจา สรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ หรือ ผู้เฒ่าผู้แก่ ใน วันสงกรานต์ ตกแต่งเรือพระในวันออกพรรษา ตกแต่งเทียนพรรษาเนื่องในวันเข้าพรรษา ตกแต่งรถขบวนแห่ต่างๆ เช่นแห่ผ้าห่มเจดีย์ เนื่องในวันมาฆบูชา รถบุปผชาติเกี่ยวกับวันวิสาขบูชา เป็นต้น ฯลฯ หรือทำกระทง เนื่องในวันลอยกระทง ทำพวงมาลัยวันสำคัญต่างๆ

๒. ด้านความงาม ศิลปะการแหงหยวกมีความงดงาม ละเอียดอ่อน ตามลักษณะไทยไม่ว่าจะเป็นด้านความงามจากลวดลายที่แสดงออก ด้านสีล้นจากการจัดเลือกสรรการใช้สีทั้งจากตัววัสดุและสิ่งที่ตกแต่งเพิ่มเติม โดยเฉพาะเรื่องลวดลายในงานแหงหยวกจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะการดูงานแหงหยวกงานไม่งามในเบื้องต้นจะมองกันที่ลวดลายในงานแหงหยวกก่อนดูว่างานไม่งาม มีอารมณ์ความรู้สึกเช่นใด ความสัมพันธ์ระหว่างช่องไฟพื้นที่กับตัวลาย นอกจากเรื่องลวดลายแล้ว ความงามด้านโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมไทยที่ประกอบเป็นรูปทรงต่างๆ ของสิ่งที่ใช้งานแหงหยวกประดับตกแต่งก็มีผลต่อความงามที่ปรากฏเช่นกัน ทั้งสัดส่วน ความกว้าง ความยาว ส่วนสูง การลดหลั่น ความลาดเอียง เป็นต้น

๓. ด้านความเชื่อ ในงานแหงหยวกแยกเป็นประเด็นไว้ ๒ ประเด็น คือ ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการแหงหยวกโดยตรง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับการนำงานแหงหยวกไปใช้ในรูปแบบต่างๆ

๓.๑ ความเชื่อเกี่ยวกับการแหงหยวก โดยปกติในงานแหงหยวกจะต้องมีพิธีกรรม พิธีการเข้ามาเกี่ยวข้องในสังคมไทยจะถือว่าเป็นงานชั้นสูง บุคคลธรรมดาไม่สามารถทำได้ ดังที่กล่าวถึงในวรรณกรรมทางพุทธศาสนาในทศชาติกิติ พุทธประวัติกิติ มักกล่าวถึงเทพแห่งช่างที่มีหน้าที่ในการสร้างหรือเนรมิตปราสาทราชวัง วิมาน อาศรมต่างๆ ที่มีความงดงามวิจิตร คือ พระวิษณุกรรมหรือที่ทางภาคใต้เรียกว่า *เพชรอุลูกรรม*, *เพชรสนุกรรณ* เป็นต้น ในการแหงหยวกเริ่มต้นช่างจะต้องทำการไหว้ครูเสียก่อนและทำนํ้ามนต์เพื่อป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ทั้งที่มองไม่เห็นและมองเห็นหรือเสนียดจัญไร ดังที่ชาวใต้พูดว่า กันจ้งไหร นั่นเอง และป้องกันนางพญาดานี ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าต้นกล้วยพังลาหรือกล้วยตานี เป็นที่อยู่อาศัยของนางดานี เมื่อเราไปตัดต้นกล้วยมาก็เท่ากับเราไปทำลายที่อยู่อาศัยของนางอาจทำให้นางโกรธแค้นทำอันตรายเหล่าช่างแหงหยวกได้จึงต้องทำนํ้าพุทมนต์ประพรมป้องกันทั้งตัวช่าง เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และชิ้นงานด้วย โดยปกติ ช่างพื้นบ้านทั่วไปจะใช้คาถาหรือบทสวด คือ ชุมชนเทวดา, ไหว้สี่สี่, ธรณีสาร ช่างบางกลุ่มอาจจะใช้ชุมนุมเทวดาและธรณีสาร ในการทำนํ้ามนต์ป้องกันจ้งไหร

๓.๒ ความเชื่อเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในรูปแบบต่างๆ เช่น การแหงหยวกประดับตกแต่งเมรุชั่วคราว ให้มีความวิจิตรงดงามแสดงถึงความระลึกถึงความเคารพศรัทธา กตัญญูต่อดีวี ต่อผู้ล่วงลับไปแล้ว การแหงหยวกตกแต่งเบญจาก็แสดงถึงความเคารพ ศรัทธา กตัญญูที่มีต่อผู้มีพระคุณที่ยังมีชีวิตอยู่ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามด้านจิตวิญญาณของไทย ซึ่งในการปฏิบัติงานตั้งแต่การก่อสร้างโครงสร้าง

การปฏิบัติงานการแหงหยวก ต้องอาศัยการร่วมแรง ร่วมใจ ความสามัคคีซึ่งเกิดจากความศรัทธา ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จและสมบูรณ์งดงามที่สุดเท่าที่จะทำได้

๔. ด้านสังคม การแหงหยวกเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานเป็นหมู่คณะเพราะหยวกกล้วยเป็นวัสดุธรรมชาติที่เกี่ยวเนื่องง่ายไม่คงทน และมีระยะเวลาในการสร้างสรรค์น้อย กล่าวคือ ต้องทำงานแข่งกับเวลา เพราะโดยปกติการปฏิบัติงานแหงหยวกในแต่ละประเภท เช่น เมรุชั่วคราว เบญจา เรือพระ ฯลฯ จะต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ - ๑๒ ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดโครงสร้างด้วย ดังนั้นในการปฏิบัติงานจะต้องมีการวางแผนมีการจัดการที่ดี แบ่งงานและมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อีกทั้งการเป็นการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมด้วย เพราะงานแหงหยวกใช้วัสดุธรรมชาติเป็นหลัก และมีการกระจายรายได้สู่ชุมชนด้วยเพราะวัสดุส่วนใหญ่หาได้ในท้องถิ่นไม่ต้องหาซื้อในห้างร้านตลาดในตัวเมือง

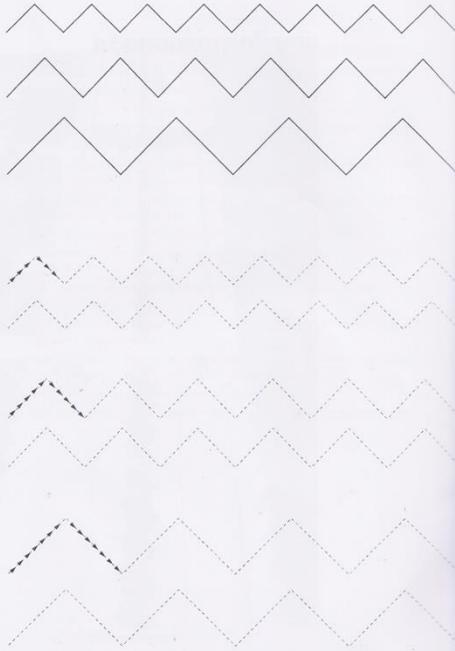
๕. ด้านการตลาด เป็นส่วนหนึ่งของอาชีพเสริมจากงานประจำ และเป็นการเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินในท้องถิ่น เช่น หยวกกล้วย ไม้ไผ่ ให้มีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และชาวบ้านเจ้าของวัสดุมีรายได้เกิดการหมุนเวียนของเงินในชุมชน

๖. ด้านการพัฒนาารูปแบบ ลวดลายของงานแหงหยวกในอดีตลักษณะของลายค่อนข้างหยาบๆ ง่ายๆ ไม่อ่อนช้อย ช่างแหงหยวกในปัจจุบันได้พัฒนาลวดลายให้อ่อนช้อยวิจิตรมากขึ้น ทั้งยังใช้วัสดุอื่นมาประกอบด้วย เช่น การแกะสลักผลไม้ ต้นไม้ ดอกไม้ เป็นต้น มีการนำลักษณะลวดลายไทยมาใช้มากขึ้น

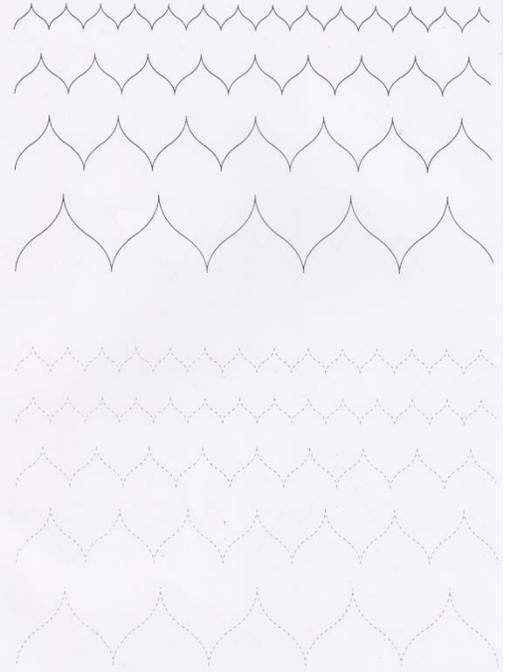

บรรณานุกรม

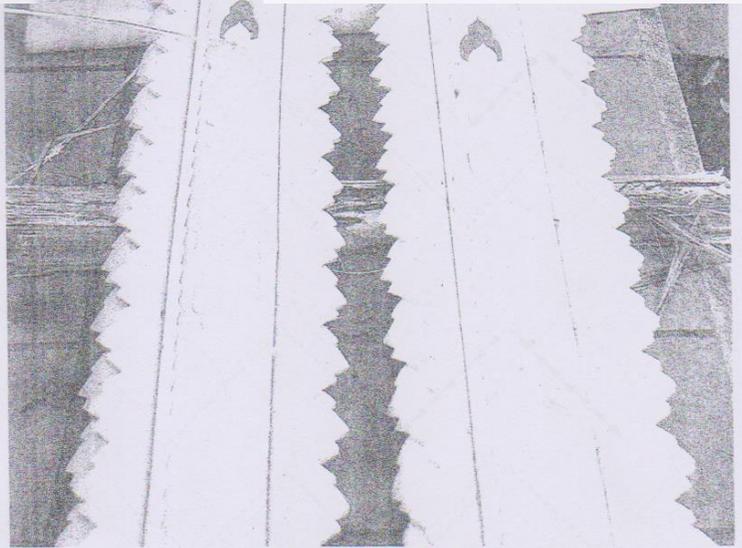
๑. ลายกระจังพื้นปลา (พื้นหนึ่ง)

๒. ลายกลีบบัว

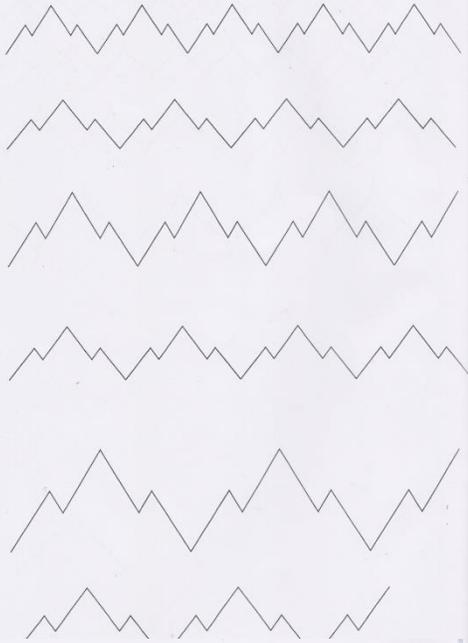

แบบฝึกลาย

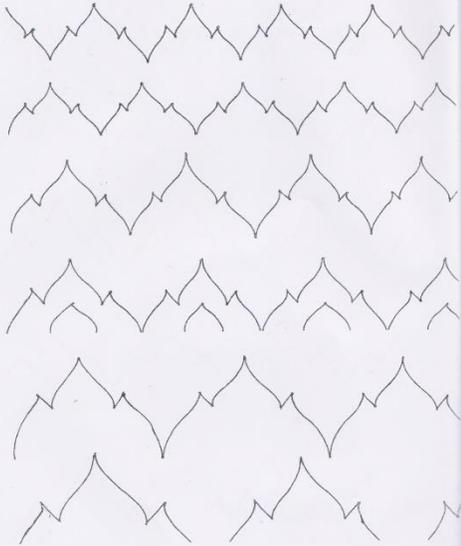

อาจารย์ตำรวจ ชิวะสาโร
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

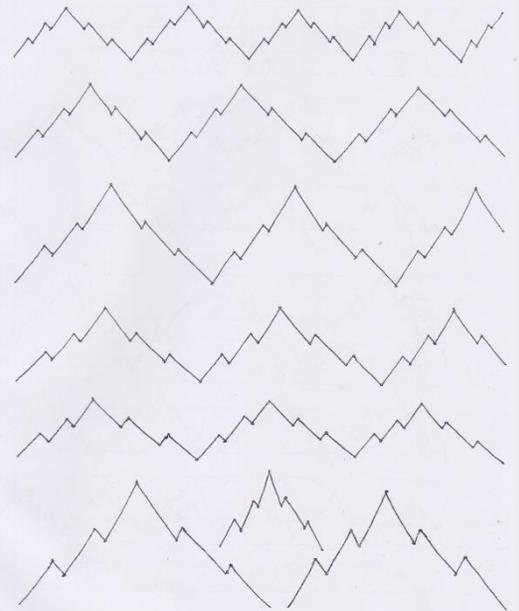
๓. ลายกระຈິงพินสาม

๔. ลายกระຈິงตาอ็อย

๕. ลายกระຈິงพินห้า

ระดับจังหวัด

- ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นคนดีศรีพรรคชัย สาขาส่งเสริมอาชีพ ประจำปี 2555 เนื่องในวันพรรคชัยรำลึก (สืบเนื่องจากการเผยแพร่และการฝึกอบรมการแทงหยวกให้แก่นักเรียน จนเกิดการรวมกลุ่ม ในนามกลุ่มเยาวชนร้องลายไทย และได้รับรางวัลกลุ่มเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาการศึกษาและวิชาการ ประจำปี 2554)

บันทึกภาพร่วมกับ

ครูและนักเรียน

โรงเรียนสะเดา “พรรคชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์”

โล่ประกาศ

- ได้รับยกย่องเป็นศิลปินดีเด่น จังหวัดสงขลา สาขาการช่างฝีมือ (ศิลปะการแทงหยวก) ประจำปี 2560 โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา

รับโล่จากผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

-ได้รับคัดเลือกให้เป็นศิลปิน 1 ใน 9 ท่านของภาคใต้ ให้ร่วมกันสร้างสรรค์งานศิลป์ ภายใต้หัวข้อ “9 อัตลักษณ์ งานศิลป์แผ่นดินใต้” นำใจสู่ผู้ยากไร้ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์” เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ที่จะนำไปผลิตเป็นของที่ระลึกรูปแบบต่างๆ และนำไปจำหน่ายเพื่อนำเงินรายได้ไปช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้

-รับโล่ประกาศเกียรติคุณ เนื่องในวันมหิดล ประจำปีการศึกษา 2561 จากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2561 ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ถ่ายทอดองค์ความรู้การแทงหยวก

การบริการวิชาการ การบริการวิชาการความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกแก่ชุมชนและด้านอื่น ๆ 1. ได้รับเชิญเป็นวิทยากร บรรยายและสาธิตการแทงหยวก ในโครงการพัฒนาและส่งเสริมหอสมุดแห่งชาติเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต “สืบสานงานศิลป์ รักถิ่นบ้านเกิด” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 15 มิถุนายน 2560 ณ ห้องประชุม หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา สำนักศิลปากรที่ 11 สงขลา กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

เวทีบรรยาย

ผู้เข้าร่วม

โครงการ

การสาธิตแทงหยวกพร้อมบรรยาย

นิสิตและอาจารย์ผู้เข้าร่วมโครงการ

การบรรยายเรื่องถ่ายทอดวิทยก

การบรรยายเรื่องลายแทงหยวก

การสาธิตการแทงหยวก

3. ได้รับเชิญเป็นวิทยากรสาธิตศิลปะการแทงหยวก งานมหกรรมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 25 “ผ้ากบฏวิถีชีวิต ถิ่นแดนใต้ 50 ปี สงขลานครินทร์” ณ หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดปัตตานี

เชิญเป็น
บรรยายและ
หยวก ใน
“สาธิตวิชาการ
พ่อ รอยต่อของ
โรงเรียนสาธิต
ราชภัฏสงขลา

คณะกรรมการศาสตร์
วันที่ 18 ส.ค. 2560 เวลา 16.25 น. 926
วันที่ เวลา เลขที่

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๑๑/๑๕๓

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๘๑ หมู่ ๖ ถนนเจริญประดิษฐ์
ตำบลรูสมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี ๙๕๐๐๐

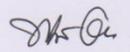
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรเป็นวิทยากรสาธิตศิลปะการแทงหยวก
เรียน คณะบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบตอบรับ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำหนดจัดงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ ๒๕ ใช้ชื่อว่า “ผ้ากบฏวิถีชีวิตถิ่นแดนใต้ ๕๐ ปี สงขลานครินทร์” ระหว่างวันที่ ๔ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ ณ บริเวณอาคารหอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดมาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และปี ๒๕๖๐ ได้จัดให้มีกิจกรรมการสาธิต ถ่ายทอด และจำหน่ายหัตถกรรมพื้นบ้าน จากหลากหลายชุมชน เพื่อการอนุรักษ์งานหัตถกรรม และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดของท่านเป็นวิทยากร คือ อาจารย์ดำรง ชีวะสารโร อาจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ สาธิตและถ่ายทอดภูมิปัญญาศิลปะการแทงหยวก ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. ณ หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ โดยมี นางสาวนราวดี โลหะจินดา เป็นผู้ประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๘๗๙๒๐๑๘

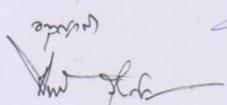
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรวิณี พุ่มเกิด)
ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา

ฝ่ายบริการวิชาการและส่งเสริมวัฒนธรรม
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๗๓๓๑-๒๕๐
E-Mail : Culture.pn@g.psu.ac.th

ด้วย ความยินดี!

4. ได้รับ
วิทยากร
สาธิตการแทง
โครงการ
60 สืบสานงาน
แผ่นดิน” ณ
มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการศาสตร์
 1 ธ.ค. 2560 เวลา 11.15 น. 131๒
 รับรอง
 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่ ศธ 0560.14/00044

อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

14 พฤศจิกายน 2560

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร ในโครงการ "สาธิตวิชาการ"

เรียน อาจารย์ดำรง ชีวะสโร
 นายช่างแหงหยาทุกกุลช่าง
 อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรม

ด้วยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 วันที่ 14-15 ธันวาคม 2560 โดยมี
 และครู ตลอดจนกิจกรรมการแข่งขั

ในการนี้ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 ประสพการณ์ในเรื่อง การแหงหยาทุกกุลช่าง
 วันที่ 14-15 ธันวาคม 2560 เหน

ทั้งนี้ หากท่านมีข้อสงสัย
 ทั่วไป ได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 089-591

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

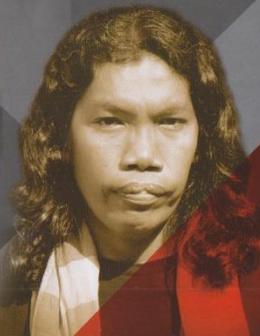

25

ความเป็นมา

ลายไทย เป็นศิลปะที่พัฒนามาจากลวดลายที่ตกแต่งหรือ
 ความอันดีงามของลวดลาย ซึ่งมีการนำลวดลายที่มีอยู่ปัจจุบัน
 มาปรับและดัดแปลงตามความเหมาะสมกับงานศิลปกรรม ลวดลายมี
 ความสัมพันธ์กันไว้ซึ่งลวดลายในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีการนำ
 ลวดลายที่มีอยู่แล้ว มาดัดแปลงใหม่ และประกอบกันขึ้นใหม่
 โดยมุ่งให้เกิดความกลมกลืนและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งลวดลาย
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่

Damrong Cheevasaro

26

กระบวนการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมครั้งนี้ แบ่ง
 ขั้นตอน ได้ดังนี้

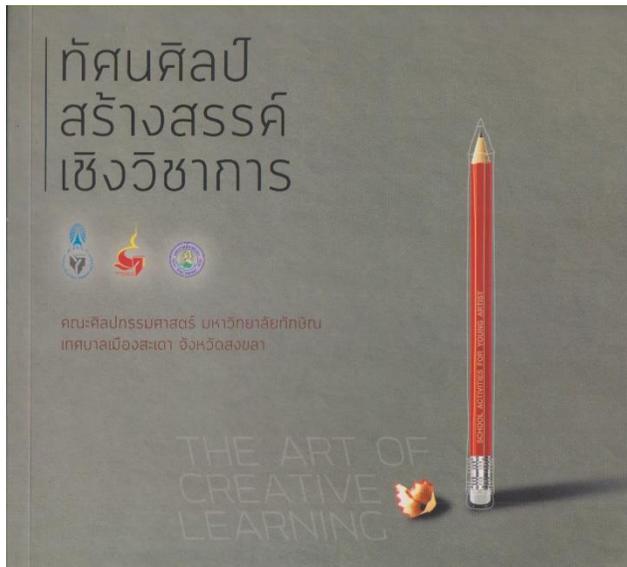
1. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์
 (สีต่างๆ) มีดินเหนียว มีปลาสเตอร์ กระดาษ
 หอมก๊วย กาวขาว ไม้บรรทัด และสีผสมสี
2. การออกแบบ โดยนำลวดลายที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลง
 ดัดแปลงลวดลายที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลง
 ลวดลายที่มีอยู่แล้ว มาดัดแปลงใหม่ และประกอบกันขึ้นใหม่
 โดยมุ่งให้เกิดความกลมกลืนและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งลวดลาย
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่
3. การประกอบโครง การประกอบโครงเป็น
 โครงสร้าง โดยนำดินเหนียวมาปั้นเป็นรูป
 โครงสร้างตามแบบที่ได้ออกแบบไว้ โดยมุ่งให้เกิดความ
 กลมกลืนและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งลวดลาย
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่
4. การตกแต่งโครง การตกแต่งโครงเป็น
 โครงสร้าง โดยนำสีผสมสีมาทาสีให้โครง
 โครงสร้างตามแบบที่ได้ออกแบบไว้ โดยมุ่งให้เกิดความ
 กลมกลืนและสวยงามยิ่งขึ้น ซึ่งลวดลาย
 ลวดลายไทยมีลักษณะเด่นชัดคือลวดลายที่

สรุป

การสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยแบบสมัยใหม่
 รูปแบบใหม่ได้ เป็นการสืบสาน สืบต่อองค์ความรู้
 และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของไทย โดยนำมา
 ปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และนำ
 ไปใช้ประโยชน์ในด้านศิลปกรรม
 และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การถ่ายทอดองค์ความรู้ “ศิลปะลายไทยบนกาบกล้วย” ในโครงการทัศนศิลป์สร้างสรรค์เชิงวิชาการ โดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณร่วมกับเทศบาลเมืองสะเดา จังหวัดสงขลา

สุจิตร์ และเนื่อหา

6. เป็นวิทยากรบรรยายและสาธิต ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการวาดภาพ ให้กับเด็กและเยาวชนหน่วยวิชาชีพ ศิลปหัตถกรรม ในวันที่ 27 มิถุนายน 2561 ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 9 สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม จังหวัดสงขลา

คณะศิลปกรรมศาสตร์
26 มี.ย. 2561 10.26 248
วันที่ _____ เวลา _____ เลขที่ _____

ที่ ยธ ๐๖๐๑๙/ ๕๒๓

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙
ถนนราชดำเนินนอก จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์วิทยากร

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ด้วย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีภารกิจในการดูแลเด็กและเยาวชนในเขต ๗ จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง (สงขลา, สตูล, ตรัง, นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา และพัทลุง) ที่ศาลมีคำพิพากษาให้รับตัวไว้ฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการจัดการศึกษาทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชน ตลอดจนดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอน ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจด้านศิลปะการวาดภาพ

ในการนี้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ จึงเรียนมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นายดำรงค์ ชิวะสุโร บุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการวาดภาพ ให้กับเด็กและเยาวชนหน่วยวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องเรียนหน่วยวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายคมกฤษ ศิริตระกูล)

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙

เรียน คณบดี

เพื่อโปรดทราบและพิจารณา

เห็นควรแจ้งให้บุคลากรทราบ

กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐ ๗๔๓๑ ๒๓๙๑

ท.ว.บ.

วิสัยทัศน์ "เป็นองค์กรที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม"

๒๖ มิ.ย. ๖๑

ภาพกิจกรรมการ
บรรยายและการสาธิต

การเผยแพร่ผลงาน
เพื่อเป็นสื่อในการ
บริการวิชาการแก่
สังคมในรูปแบบอื่น ๆ
ที่นอกเหนือจากการจัด
โครงการหรือการเป็น
วิทยากร

1. การเผยแพร่

ผลงานวิจัย

การเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยนำเสนอเป็นบทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 28 ประจำปี 2561 ภายใต้หัวข้อ “งานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช อำเภอก

เมือง จังหวัดสงขลา นำเสนอผลงานวิจัยภาคโปสเตอร์ เรื่อง “ศึกษาลายแทงหยวกของช่างในรอบคุณ่มทะเลสาบสงขลา” และมีการตีพิมพ์บทความวิจัย ใน Proceedings งานประชุมวิชาการ และตีพิมพ์บทความวิจัยในวารสารปาริชาติ (ฉบับพิเศษ) สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 28 ประจำปี 2561

ลำดับ ลงทะเบียน	ชื่อ-สกุล	สังกัด	ประเภท	Session	เลขที่ ใบเสร็จ	หมายเหตุ
281	นายนายดำรงค์ ชีวะ สาโร	มหาวิทยาลัยทักษิณ	Poster	7	1/224	

เรื่อง : ศึกษาลายแทงหยวกของช่างในรอบคุณ่มทะเลสาบสงขลา

ห้องที่นำเสนอ : ระหว่างวันที่ 8-9 พฤษภาคม 2561

วันที่นำเสนอ : ห้องสมิหลา B ชั้นสี่อบปี

การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 28 ประจำปี 2561

**งานวิจัยและนวัตกรรม
เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**
**Research and Innovation for Social Stability,
Prosperity and Sustainability**

วันที่ 8-9 พฤษภาคม 2561 ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

๕๐ ปี มหาวิทยาลัยทักษิณ
50th TSU Anniversary

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ISBN 978-974-474-060-1

ปก Proceedings งานประชุมวิชาการ

ศึกษาลายแทงหยวกของช่างในรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา

Pattern studies folk craftsmen carve beautifully the banana plant around Songkhla Lake.

ตำรงค์ ชีวะสาร^{1*}Damrong Cheevasaro^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารวบรวมประเภทและรูปแบบลายแทงหยวก และขั้นตอนการแทงหยวก และข้อมูลช่างแทงหยวกรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา และอัตลักษณ์ คุณค่าและความสำคัญ ของการแทงหยวกของช่างในรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ลายแทงหยวกมี 4 ประเภท ได้แก่ ลายเครื่อง ลายนอ ลายเสา และลายปิดมม มีรูปแบบ 2 ประเภท คือ รูปแบบลายไทย และรูปแบบลายประดิษฐ์ มีขั้นตอนในการแทงหยวก 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมหยวก 2) การแทงลาย 3) การประกอบหยวกหรือคุมหยวก 4) การประกอบติดตั้ง มีช่างแทงหยวกจำนวน 33 คนอาศัยอยู่ในพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลา 24 คน จังหวัดพัทลุง 6 คน และจังหวัดนครศรีธรรมราช 3 คน อัตลักษณ์ที่ปรากฏของลายแทงหยวก ได้แก่ การให้ลายแทงหยวกเป็นพระเอก ตัวลายมีขนาดใหญ่ จะเน้นโครงสร้างรูปร่างภายนอกและช่องไฟ ไม่นิยมการแรเงาและการย้อมสี มีหลากหลายรูปแบบ และมีคุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอย เศรษฐกิจและสังคม และประเพณีวัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิตของคนลุ่มทะเลสาบสงขลา ส่งผลให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ และเกิดการเรียนรู้ การส่งเสริม และการพัฒนา การอนุรักษ์ และการสืบทอด การแทงหยวกของช่างในรอบลุ่มทะเลสาบสงขลาและของชาติให้ดำรงอยู่สืบไป

คำสำคัญ: ลายแทงหยวก ช่างแทงหยวก อัตลักษณ์ รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา

Abstract

The research is aims to studies and collects the type, patterns, procedure, identity, values and the importance of carve beautifully the banana plant of folk craftsmen around Songkhla Lake. The research used qualitative research methodology and presented the results by descriptive analysis. The research found that, carve beautifully the banana plant has 4 types patterns. That are Krueng pattern (Lai Krueng), Nor pattern (Lai Nor), Sao pattern (Lai Sao), and Pid Mum pattern (Lai Pid Mum). The characteristic of patterns are classified in 2 types ; Thai patterns (Lai-Thai) and Pradit pattern (Lai Pradit). There are 4 procedures, 1) Banana stalk preparation 2) Carving 3) Assembling the banana stalk 4) Assembling of the carved banana stalk. There are 33 folk craftsmen, from Songkhla Lake 21 persons, Phattalung 6 persons and Nakhon Sri Thammarat 3 persons. It's identity are make the pattern be the principal character, large pattern, focus on outside structure and gap, not dyeing, various pattern and usability in economy, social and culture. Which related to Songkhla Lake people living and realize to folk wisdom and the explicit knowledge which will support learning development, conservation the national cultural heritage in Songkhla lake continue existence.

Keywords: Carve Beautifully The Banana Plant, Folk Craftmen, Identity, Songkhla Lake.

¹ อาจารย์, สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

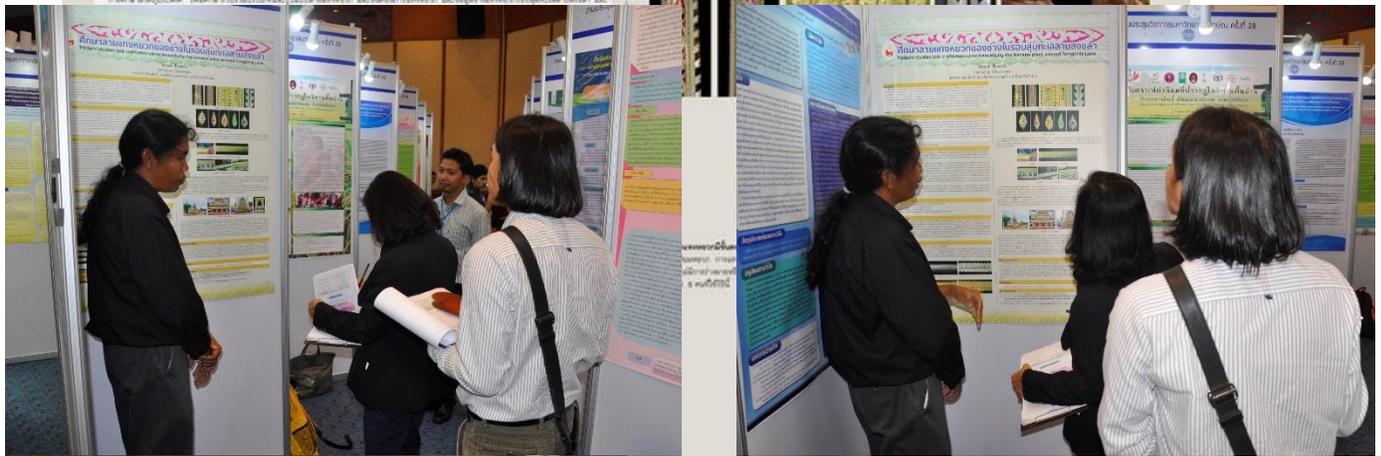
¹ Lecturer, Department of Visual Arts, Faculty of Fine Arts, Thaksin University, Songkhla, 90000

* Corresponding author: Tel: 0816084487. E-mail address: ronglinethai@gmail.com

ศึกษาลายแทงหยวกของช่างในรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา
Pattern studies folk craftsmen carve beautifully the banana plant around Songkhla Lake.

ดำรงค์ ชีวะสารโ
 Damrong Cheevasaro
 สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

รูปแบบ
 โปสเตอร์ใน
 การนำเสนอ
 บทความวิจัย

การนำเสนอ
 ผลงานวิจัย

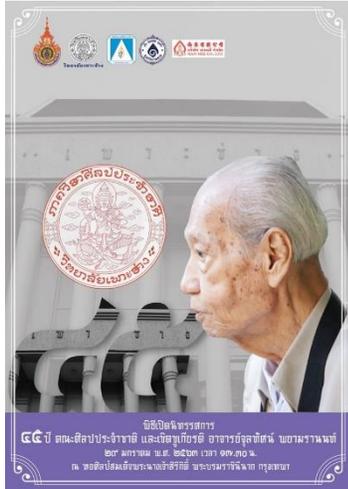
ภาพที่ 1 ลายแทงและลายดอก

ภาพที่ 2 รูปทรงดอก

คำขอบคุณ
 ขอขอบคุณอาจารย์ในภาควิชาศิลปะ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และทางหน่วยงานผู้สนับสนุนในการจัดแสดงผลงานครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง
 [1] ชูรัตน์, พงษ์พานิช, 2552, ศิลปะไทยโบราณ, กรุงเทพฯ: บริษัทเนชั่นบุ๊คส์ จำกัด.
 [2] ชูรัตน์, พงษ์พานิช, 2553, ศิลปะไทยสมัยใหม่ของประเทศไทยกับการวางผังชุมชนในสมัยรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ: บริษัทเนชั่นบุ๊คส์ จำกัด.
 [3] ชูรัตน์, พงษ์พานิช, 2554, "ศิลปะไทยโบราณ", ใน คู่มือวิทยานิพนธ์, 136, กรุงเทพฯ: บริษัทเนชั่นบุ๊คส์ จำกัด.

ร่วมแสดงผลงานในโครงการนิทรรศการ 45 ปี คณะศิลปประจําชาติและเชิดชูเกียรติอาจารย์
จูลทรศน์ พยาฆรานนท์ เมื่อ เดือนมกราคม 2563 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม ปลูก “การแกงหยวก” ลุ่มทะเลสาบสงขลา ส่งต่อความรู้ภูมิปัญญาชุมชน

“

งานแกงหยวกเป็นศิลปะของชาตที่ทรงคุณค่า เราทุกคนควร สืบสานไว้ให้ดำรงคงอยู่ การฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้และเพื่อให้พวกเขาได้เป็นผู้สืบทอดการแกงหยวกที่เป็นมรดกของชาติต่อไปฉันนับทำให้ชีวิตเราคูลค่าขึ้น

”

กล่าวโดยเฉพาะบริเวณรอบลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีโครงการสืบสานศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อเยาวชน และโครงการรณรงค์สืบญชาสามสมเด็จพระเจ้าทรงทะเลสาบอันมิ่งงานแหงหยวกมาประดับประดาอย่างวิจิตรสวยงาม ติดต่อกันเรื่อยมา ในฐานะเป็นศิลปะพื้นบ้านที่คงค่าคู่ควรรักษาอนุรักษ์ไว้ให้สืบทอดต่อไป

จากนั้นงานแหงหยวกที่เคยเคยยกออกไปที่พวนกลับมาอีกครั้งในงานพิธีคืนน้ำขึ้นเบญจา งานแหงเรือพระ แหงเทียน งานศพ และวาระอื่น ๆ ของชุมชนรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา รวมถึงการออกงานสาธิต และอบรมฝึกฝนเยาวชนเพื่อเป็นการบริการทางวิชาการโดยหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเน้นตระเวรถ่ายทอดความรู้และฝึกอบรมศิลปปะการแกงหยวก

ของกลุ่มร่องลายไทยโดยมี ผศ.ดำรงศชีวะสาโรเป็นคณขับเค็ลอื่น และทุ่มเทให้กับการเผยแพร่ศิลปะการแกงหยวกมาร่วม 20 ปี หรือก่อนปรากฏการณ์การกลับมาเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

รางวัลที่เคยได้รับ

- สาธิตการแกงหยวกถวายค่อหน้าพระพักตร์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร ณ ริมทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง
- เป็น 1 ในคณะจิตรกรเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง ณ พระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง ตามโครงการพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เมื่อปี 2546
- เป็น 1 ในคณะแหงหยวกจัดทำเครื่องสดประดับจิตกาธานงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

- รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันแหงหยวกประดับตกแต่งเบญจา เนื่องในงานวันอนุรักษ์มรดกไทย ของจังหวัดสงขลา ประจำปี 2548
- รางวัลดีเด่น ระดับประชาชน การประกวดศิลปกรรม ป.ศ.ท. ครั้งที่ 11 ปี 2539
- รางวัลดีเด่น ระดับประชาชน การประกวดศิลปกรรม “สุภาพดีถ้วนหน้าด้วยพระบารมี” โดยกระทรวงสาธารณสุข ปี 2540
- รางวัลเกียรติยศ ระดับประชาชน การประกวดศิลปกรรม ป.ศ.ท. ครั้งที่ 18 ปี 2546
- ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นคนดีศรีบรรคัชัย สาขาส่งเสริมอาชีพ ประจำปี 2555 เนื่องในวันบรรคัชัยวาลิก (สืบเนื่องจากการเผยแพร่และการฝึกอบรมการแกงหยวกให้แก่ภเียนจนเกิดกรรวมกลุ่มในนามกลุ่มเยาวชนร่องลายไทย และได้รับรางวัลลุ่มเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาการศึกษาและวิชาการ ประจำปี 2554)

ผลงานการ
วิชาการ การ
ความรู้เกี่ยวกับ
แหงหยวก
ประชาชนใน
ในจังหวัด
นำมาใช้ในการ
ประดับตกแต่ง
หยวกและ
เป็นหลัก ใน
ลากพระ ของ
สงขลา และ
จังหวัดสงขลา

เรือพระวัด
โนด จ.สงขลา

งานแหงหยวกเป็นศิลปะของชาติ
ที่ทรงคุณค่า เราทุกคนควร สืบสานไว้
ให้ดำรงคงอยู่ การฝึกอบรมให้เยาวชน
ได้เรียนรู้และเพื่อให้พวกเขาได้เป็นผู้
สืบทอดการแหงหยวกที่เป็นมรดก

บริการ
ถ่ายทอดองค์
ศิลปะและการ
ให้กับ
ชุมชนต่าง ๆ
สงขลาเพื่อ
ทำเรือพระ
ด้วยงานแหง
ศิลปะพื้นถิ่น
งานประเพณี
เทศบาลนคร
อำเภอระโนด

หัวถิ่น อ.ระ

เรือพระวัดสระ
เกษ อ.เมือง จ.
สงขลา ปี 2553

เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา ปี 2557

เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา ปี 2558

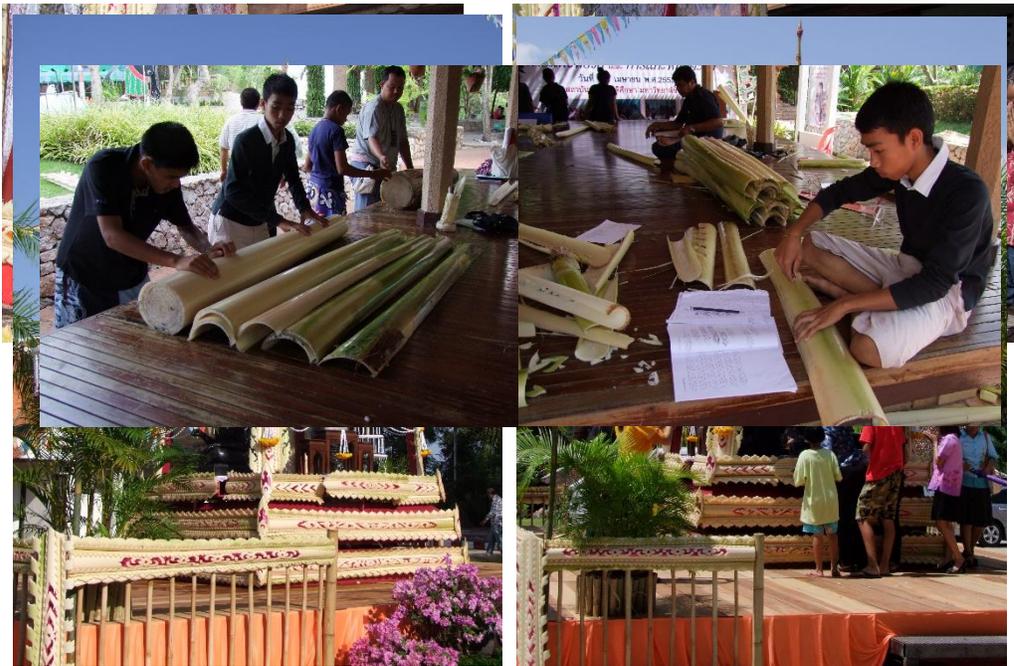

เรือพระวัดดอกสร้อย อ.ระโนด จ.สงขลา ปี 2559

งานแหงหวกประดับตกแต่ง
เบญจา ในงานอุปสมบทพระ
มิถุนายน ปี 2563

งานแหงหวกประดับตกแต่ง
เบญจา สรงน้ำสามสมเด็จ ณ
สถาบันทักษิณคดีศึกษา
ปี 2562

งานแหงหยวกประดับตกแต่งเมรุชั่วคราว

งานแหงหยวกประดับตกแต่ง

